

Vlaamse Reguleringsinstantie
voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt
Graaf de Ferrarisgebouw | Koning Albert II-laan 20 bus 19 | B-1000 Brussel
Tel. +32 2 553 13 79 | Fax +32 2 553 13 50
Email: info@vreg.be
Web: www.vreg.be

Rapport van de Vlaamse Reguleringsinstantie voor de Elektriciteits- en Gasmarkt

van 20 november 2008

met betrekking tot toekomstvisie leveringsvergunningen – resultaat benchmark
leveringsvergunningen via wissel-leren

Conclusies en aanbevelingen benchmark leveringsvergunningen

1.	SITUATIESCHETS-----	3
2.	VERSLAG BENCHMARK ANALYSE -----	3
2.1.	WIE KAN/MOET EEN LEVERINGSVERGUNNING AANVRAGEN?-----	4
2.2.	PROCEDURE TOEKENNING-----	6
2.3.	OPVOLGING-----	10
2.4.	MODALITEITEN VAN DE VERGUNNING -----	12
2.5.	VERPLICHTINGEN VERBONDEN AAN DE VERGUNNING -----	15
2.6.	VARIA-----	22
2.7.	ECONOMISCH -----	27
2.8.	ORGANISATORISCH -----	29
2.9.	JURIDISCH-----	29
2.10.	TECHNISCH-----	33
2.11.	OVERLEG TUSSEN DE BALTISCHE STATEN-----	38
3.	STAKEHOLDERSENQUÊTE: VISIE LEVERANCIERS OP AANVRAAG EN OPVOLGING -----	39
4.	CONCLUSIES -----	40
4.1.	CONCRETE AANBEVELINGEN-----	40
4.2.	VOORSTELLEN DIE NIET WEERHOUDEN WERDEN -----	46

1. Situatieschets

De Vlaamse overheid vergelijkt haar vergunningen en de bijhorende procedures met de beste voorbeelden in de rest van Europa om daaruit lessen te trekken over hoe het eventueel beter, sneller of eenvoudiger kan. Het project moet de economische concurrentiepositie van Vlaanderen verbeteren. Heel wat Vlaamse vergunningen en erkenningen zijn immers verantwoordelijk voor administratieve rompslomp. Omdat het essentieel is dat de Vlaamse ondernemingen zo weinig mogelijk tijd en dus ook geld verliezen aan vergunningenprocedures, wil Vlaanderen met een internationale benchmark leren hoe Vlaanderen op dit vlak presteert ten opzichte van vergelijkbare Europese lidstaten en waar het beter kan. De minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur gaf de VREG in deze context de opdracht een benchmark uit te voeren met betrekking tot de leveringsvergunningen voor elektriciteits- en aardgasleveranciers. Dit kaderde perfect binnen de lopende denkoefening over 'Toekomstvisie leveringsvergunningen' die de VREG in 2007 opgestart had.

Deze benchmarkanalyse werd uitgevoerd via het systeem van wissel-leren: medewerkers van de VREG gingen op studiebezoek bij andere administraties in binnen- en buitenland om van dichtbij te leren over het vergunningensysteem daar. De VREG verkreeg van het Agentschap voor Overheidspersoneel een subsidie om deze oefening te financieren en bezocht achtereenvolgens Nederland (de Energiekamer van de Nederlandse Mededingingsautoriteit, toen nog DTe, 29-30/1/2008), Groot-Brittannië (OFGEM, 19-20/2/2008), Litouwen (NCCPE, 26-7/3/2008) en Ierland (CER, 23/5/2008). Deze landen werden geselecteerd na literatuurstudie.

Deze nota bevat de belangrijkste conclusies van de bezoeken, doet concrete aanbevelingen en bespreekt een aantal strategische opties. In de mate van het mogelijke werden ook de gangbare praktijken uit Wallonië (op basis van schriftelijke antwoorden van de CWaPe op onze vragenlijst) meegenomen.

2. Verslag benchmark analyse

Al snel werd duidelijk dat de situatie in Vlaanderen niet één op één kan vergeleken worden met de situatie in de bezochte landen die afhangt van timing en graad van marktopening en van de marktordening. Het Verenigd Koninkrijk heeft al meer ervaring op de vrijgemaakte energiemarkt, terwijl deze in Litouwen nog in zijn kinderschoenen staat. De energiemarkt in Litouwen is theoretisch gezien wel vrijgemaakt maar in de praktijk betekent dit nog niet veel. Gezien er nog zo goed als geen marktwerking is, met slechts een bepaald aantal switches, kunnen een aantal zaken (zoals datacommunicatie) nog quasi manueel afgehandeld worden. De technische uitwerking van processen en systemen in de vrijgemaakte markt stelt daarom ook nog niet veel voor. De situatie in buurland Nederland is misschien nog het meest vergelijkbaar met de onze. Gezien hier ook geen taalbarrière is, is deze informatie mogelijk ook het meest uitgebreid.

De andere regulatoren zijn niet zoals de VREG ingedeeld in een technische, juridische en sociaal-economische cel maar wel in clusters. Licensing is dan ofwel een apart departement of het vergunningenteam zit onder de cluster consumentenmarkt. Dit betekent ook dat de gevraagde informatie niet zo strikt is opgedeeld in een economisch, juridisch en technisch deel als bij de VREG.

Toch konden uit elk bezoek nuttige conclusies getrokken worden en 'best practices' meegenomen worden. Mogelijk kwam niet elk onderwerp tijdens elk bezoek aan bod. De vragenlijst werd immers gaandeweg aangepast en verfijnd. De informatie komt uit de gesprekken maar ook uit verdere literatuurstudie (lees: websitebezoek).

2.1. Wie kan/moet een leveringsvergunning aanvragen?

- **Wanneer is een leveringsvergunning vereist?**

In Vlaanderen is een leveringsvergunning nodig voor de levering aan eindafnemers op het distributienet.

In de vier bezochte landen moet een natuurlijke persoon die of een bedrijf dat wil leveren aan eindafnemers een leveringsvergunning hebben, zij het dat in Nederland alleen leveranciers die leveren aan kleinverbruikers een vergunning nodig hebben. De term 'kleinverbruikers' wordt voor elektriciteit uitgedrukt in termen van capaciteit, voor aardgas nu nog op basis van volume maar omdat dat kan schommelen wordt dit in 2009 ook gewijzigd naar capaciteit. Doel van het Nederlandse vergunningenstelsel is het beschermen van kleinverbruikers. Het uitgangspunt van de Nederlandse wetgever was dat grote bedrijven immers een betere onderhandelingspositie hebben en meer terzake doende kennis. Ze zijn meer thuis in contractvoorwaarden en hebben daarom geen bescherming nodig. De cluster groothandelsmarkt binnen de Energiekamer volgt wel knelpunten op die zich voordoen in deze segmenten. Uitzonderingen op de vergunningplicht zijn:

- Publieke taken, bijvoorbeeld leveren aan openbare verlichting
- Aantal wettelijke uitzonderingen: energieproducent die levert aan zichzelf of aan dochterondernemingen, WKK voor één afnemer, een Belgische leverancier die ten hoogste 500 afnemers bedient die wonen aan de Nederlandse landsgrens
- Niet-bedrijfsmatige levering, bijvoorbeeld agrarisch bedrijf met WKK-centrale dat levert aan aantal andere bedrijven op zijn site. De levering van energie is dan ondergeschikt aan de eigenlijke activiteit en zolang dit bedrijf aan minder dan 15 bedrijven (kleinverbruikers) niet meer dan 0,25 GWH levert wordt dit beschouwd als niet-bedrijfsmatige levering.

In het V.K. zijn uitzonderingen op de verplichting om een leveringsvergunning te hebben omschreven in secundaire wetgeving (bijvoorbeeld caravanpark). Een kandidaat-leverancier moet zelf nagaan (en interpreteren) of een van deze uitzonderingen op hem van toepassing is en dan al dan niet een vergunning aanvragen. De uitzonderingen zijn echter niet altijd even duidelijk, vaak ingewikkeld. Occasioneel verwijst OFGEM door naar de wetgever (DECC = Department of Energy and Climate Change) die verder begeleidt. OFGEM levert geen bevestiging af dat een bepaald bedrijf geen vergunning zou nodig hebben. OFGEM checkt niet systematisch of er bedrijven zijn die leveren zonder vergunning. Als dit hen toch ter ore komt, werken ze samen met het betrokken bedrijf om de situatie te regulariseren. Bij de aanvraag moet een kandidaat-leverancier zijn bestaande vergunningen vermelden want sommige vergunningen kunnen niet gecombineerd worden, zoals die van distributienetbeheerder en leverancier.

Van het moment dat men levert aan eindafnemers is men in Litouwen zonder uitzondering verplicht te beschikken over een leveringsvergunning.

Ook in Ierland moet iedereen die van plan is om elektriciteit of aardgas te verkopen of leveren aan eindafnemers beschikken over een leveringsvergunning (en vervoersvergunning). Er zijn geen uitzonderingen voor campings of privénetten, noch voor levering via directe lijn aan burelen. Submetering is verboden. Leveren vooraleer een vergunning wordt toegestaan is onderworpen aan boetes en/of gevangenisstraffen tot 12 maanden.

Ook in Wallonië is voor levering aan eindverbruikers steeds een vergunning nodig. Met eindverbruikers bedoelt men iedereen die energie voor eigen consumptie verbruikt.

- **Natuurlijke versus rechtspersoon?**

In Vlaanderen geldt dezelfde regeling als in Nederland en Ierland waar zowel een rechtspersoon als een natuurlijke persoon een vergunning kan aanvragen. In de praktijk vragen alleen rechtspersonen vergunningen aan (dit in verband met praktische en juridische aspecten).

In het V.K. kunnen alleen rechtspersonen een vergunning aanvragen, geen privé-personen.

Ook in Litouwen mag enkel een rechtspersoon (opgericht in Litouwen en dus volgens Litouws recht) leveren.

In Wallonië kan de leverancier een natuurlijke persoon of een bedrijf zijn.

- **Bedrijf in oprichting?**

Net als in Vlaanderen kan een bedrijf in oprichting in Nederland en Ierland al een aanvraag indienen, maar de oprichting moet wel rond zijn en de documenten beschikbaar, vooraleer de vergunning effectief wordt afgeleverd.

Een bedrijf in oprichting kan in het V.K. pas een vergunning aanvragen als het een geregistreerde juridische entiteit is. Soms vraagt de moedermaatschappij dan de vergunning al aan en wordt ze later getransfereerd. In Litouwen kan een bedrijf in oprichting evenmin een leveringsvergunning aanvragen. Het bedrijf moet immers geregistreerd zijn in Litouwen en dit is enkel mogelijk indien het bedrijf al volledig werd opgericht.

Elke leverancier in Wallonië moet volgens de wetgeving zowel bij de aanvraag als bij de verlening van de vergunning voldoen aan de wettelijke criteria. Hieruit blijkt echter niet duidelijk of een bedrijf in oprichting al kan starten met de aanvraagprocedure.

- **Buitenlandse firma?**

In Vlaanderen kan een buitenlandse firma probleemloos een leveringsvergunning aanvragen. Er zijn geen vereisten naar oprichting Belgische dochter of verkoopkantoor.

In Nederland kan een buitenlandse firma in principe een leveringsvergunning aanvragen, maar de Energiekamer raadt stellig aan om hiervoor een Nederlandse dochter op te richten. Aangezien enkel leveranciers die leveren aan kleinverbruikers een vergunning hebben, is dit niet geheel onlogisch.

In het V.K. moeten vergunninghouders een adres in het V.K. hebben waarop ze officieel documenten kunnen ontvangen, maar ze moeten er niet noodzakelijk een filiaal hebben. Ook in Ierland kan een buitenlandse firma een leveringsvergunning aanvragen maar is een lokaal adres vereist.

Enkel een rechtspersoon opgericht in Litouwen (en dus volgens Litouwens recht) mag in Litouwen leveren. Het is dus niet voldoende om een verkoopkantoor in Litouwen te openen. Het bedrijf moet geregistreerd staan in Litouwen.

In Wallonië moet het leveringsbedrijf opgericht zijn overeenkomstig de Belgische wetgeving of overeenkomstig de wetgeving van een van de E.U.-lidstaten en daar ook beschikken over 'een centraal bestuur, een hoofdinstantie of een maatschappelijke zetel waarvan de activiteit effectief en voortdurend verband houdt met de Belgische economie of met die van één van de lidstaten'.

- **Doorverkopers?**

In Vlaanderen is er niets wettelijk geregeld met betrekking tot doorverkopers. De VREG oordeelt dat doorverkopers in naam en voor rekening van de leveranciers contracten mogen afsluiten en dat het duidelijk moet zijn voor de afnemer met wie hij een contract heeft.

Doorverkopers hoeven in Nederland net als in Vlaanderen geen vergunning te hebben. Aan vergunninghouders wordt gevraagd met welke vaste doorverkopers ze eventueel werken. Deze partijen worden ook op de website vermeld.

Agenten in het V.K. moeten ervoor zorgen dat de contracten afgesloten worden in naam van de leverancier en hebben zelf geen vergunning nodig. Wel moet duidelijk zijn wie de contractanten (nl. vergunningshouder en klant) zijn. Doorverkopers hebben geen vergunning nodig, maar moeten wel voldoen aan een aantal verplichtingen.

- **Wat is leveren?**

Zoals in Vlaanderen wordt in alle vier de bezochte landen 'leveren' gelijk gesteld met 'factureren'.

In Nederland is leveren gelijk aan factureren op basis van de gevalideerde meetdata die de leveranciers van de netbeheerder krijgen. In de toekomst, na de installatie van de slimme meters, zullen ze de ruwe data van de netbeheerder krijgen en deze zelf moeten valideren. In Nederland valt ook klantenwerving onder leveren zodat een kandidaat-leverancier enkel kan beginnen met klanten te werven vanaf het moment dat de leveringsvergunning verstrekt is en dit in tegenstelling tot in Vlaanderen

In het V.K. is leveren van gas een vergunde activiteit wettelijk gedefinieerd in sectie 5 van de Gas Act 1986 als 'een persoon die gas levert aan gebouwen door middel van leidingen'. Levering van elektriciteit is eveneens een vergunde activiteit gedefinieerd in sectie 6 van de Electricity Act 1989 als 'de toelating voor een persoon om elektriciteit aan gebouwen te leveren'.

Ook in Litouwen is leveren wettelijk gedefinieerd: de verkoop of doorverkoop van elektriciteit en gas aan klanten en het leveren van deze elektriciteit of gas aan de netten. Ook in Lerland wordt leveren geïnterpreteerd als factureren.

2.2. Procedure toekenning

- **Welke procedure moet een kandidaat-leverancier doorlopen om een vergunning te krijgen?**

Vlaanderen: De VREG stuurt na de aanvraag een ontvangstbevestiging en onderzoekt het dossier op volledigheid. Binnen de maand na ontvangst van de aanvraag wordt aan de aanvrager meegedeeld welke inlichtingen nog ontbreken. Hij krijgt dan de tijd om het dossier aan te vullen. Na analyse en advisering van het dossier door een juridisch, sociaal-economisch en technisch toezichthouder beslist de directieraad over het al dan niet toestaan van de vergunning. De kandidaat-leverancier wordt schriftelijk ingelicht over de beslissing. Vooraleer een aanvraag in te dienen, kan een leverancier bovendien altijd langskomen voor een verkennend intakegesprek.

Nederland: Na ontvangst van de aanvraag, wordt binnen 14 dagen een toets gedaan op volledigheid en vertrekt er een ontvangstbevestiging, eventueel gekoppeld aan het opvragen van extra gegevens en de mededeling dat de behandelingstermijn (in beginsel acht weken) is geschorst gezien het dossier onvolledig is. De Energiekamer onderzoekt vervolgens de financiële, organisatorische (hieronder vallen ook juridische zaken zoals contactvoorwaarden, klachtenbehandeling, ...) en technische kwaliteiten. De eerste twee worden grondig bekeken, het technisch onderzoek is minder uitgesproken, zelfs eerder marginaal.

Na een eerste onderzoek, wordt het dossier nogmaals bekeken door een tweede zaakbehandelaar binnen de Energiekamer, deze doet een inhoudelijke 'sanity check' op het dossier. Dat wil zeggen dat in beginsel geen complete tweede inhoudelijke beoordeling wordt gedaan, maar dat alleen inhoudelijk wordt gekeken naar bepaalde specifiek door de eerste behandelaar in de checklist aangegeven aandachtspunten. Hij kijkt ook na of de checklist volledig nageleefd werd. Bij gunstig advies wordt de vergunning en de aanbiedingsbrief opgemaakt en ondertekend door de Clustermanager. Na een gunstige beslissing kent de Energiekamer de vergunning toe en verstuurt de vergunning samen met een welkomstbrief waarin de informatieverplichtingen worden opgesomd. Tevens wordt de vergunningverlening gepubliceerd in de Staatscourant en op de website van de Energiekamer. De Energiekamer beschikt over een digitaal vergunningendossier via extranet.

V.K.: Na ontvangst wordt gekeken of de aanvraag volledig is. Dit levert meestal weinig problemen op omdat er ook weinig opgevraagd wordt. Als de aanvraag niet volledig is, wordt aan de aanvrager duidelijk gemaakt welke informatie nog nodig is en worden onderling deadlines voor het indienen van deze informatie gevraagd. Als de aanvrager consequent deze deadline niet respecteert kan de aanvraag uiteindelijk geweigerd worden (beroep is mogelijk). In de 'guidance for gas and electricity licence applications' wijst OFGEM er op dat ze pas starten met de analyse als alle informatie voorhanden is, tenzij in uitzonderlijke gevallen. Dit om intern efficiënter te kunnen werken.

Litouwen: Wanneer een aanvraag tot vergunning wordt ingediend heeft de NCCPE vijf dagen om na te gaan of de aanvraag volledig is. De NCPPE kan ook informatie opvragen aan andere overheidsinstellingen om na te gaan of al de nodige belastingen werden betaald tot op heden door de aanvrager. In theorie moeten deze instellingen deze informatie binnen een termijn van vijftien dagen leveren, dit is echter niet zo in de praktijk. Vaak is het nodig om telefonisch aan te dringen om de gewenste informatie te verkrijgen.

Ierland: Binnen zeven werkdagen wordt een ontvangstmelding gestuurd. Er zijn uitsluitingscriteria.

Wallonië:

- De aanvraag wordt aangetekend of tegen ontvangstbewijs in 2 exemplaren op de zetel van de regulator CWAPE, vergezeld van alle stukken die bevestigen dat de aanvrager voldoet aan alle wettelijke criteria, en mits storting van wettelijk bepaald bedrag (cfr.infra).
- De CWAPE gaat na of ze beschikt over alle stukken die nodig zijn om de aanvraag te behandelen. Als blijkt dat de aanvraag onvolledig is of het geld niet gestort is, informeert de CWAPE de aanvrager hiervan binnen vijftien dagen na ontvangst van de aanvraag. Ze wijst op de ontbrekende stukken en verzoekt de aanvrager om het dossier te vervolledigen of bedrag te storten binnen de drie weken. Als de aanvrager dat niet inwilligt, wordt de aanvraag niet behandeld.
- De CWAPE onderzoekt het dossier en als blijkt dat de aanvrager op een of meerdere punten niet voldoet, informeert ze hem hierover binnen de maand na ontvangst volledig dossier. De aanvrager krijgt maximum een maand de tijd om te reageren en eventueel bijkomende gegevens in te dienen. Als de aanvrager hierop niet reageert, wordt de aanvraag niet verder behandeld.
- Binnen 2 maanden na ontvangst of na ontvangst van alle bijkomende inlichtingen, maakt de CWAPE de aanvraag, de bijlagen en een gemotiveerd advies over aan de Minister. Het is dus niet de regulator die beslist. De minister spreekt zich uit binnen de maand na advies.

• **Doorlooptijd?**

Vlaanderen: De termijn verschilt voor elektriciteit en voor gas. Voor elektriciteit moet de VREG binnen de 3 maanden na aanvraag een beslissing nemen. Voor gas is dit binnen de 3 maanden nadat het dossier volledig werd verklaard.

Nederland: Formeel heeft de Energiekamer acht weken de tijd om een vergunningsaanvraag te beoordelen en een beslissing te nemen. Als er echter bijkomende informatie opgevraagd wordt, kan de Energiekamer deze doorlooptijd even schorsen tot de informatie binnen is. Nadat deze informatie binnengekomen is loopt de termijn opnieuw verder. Toch blijft het dossier intussen meestal niet liggen en werken ze er aan verder zodat er toch asap een beslissing kan genomen worden. Een vergunning kan sneller dan in acht weken worden verleend, dit is echter afhankelijk van de volledigheid en kwaliteit van de vergunningsaanvraag. Intern wordt een "checklist" bijgehouden met de stand van zaken en deadlines van het aanvraagdossier.

V.K.: Tussen de ontvangst van het volledige dossier en de beslissing verlopen zes à acht weken. Dit is enkel zo voor vergunningtypes in de commerciële sfeer, niet voor netwerklicenties die ingewikkelder zijn. OFGEM heeft zich als doel gesteld om 90% van de aanvragen voor leveringsvergunningen binnen de acht weken te behandelen. Dit is geen wettelijke termijn, maar een termijn die OFGEM zichzelf heeft opgelegd (KPI).

Litouwen: De NCCPE is bij wetgeving verplicht om binnen een termijn van dertig dagen na ontvangst van alle benodigde documenten de leveringsvergunning toe te kennen, aan te passen of een gemotiveerd schrijven tot weigering (tot aanpassing) van de leveringsvergunning te richten aan de aanvrager. Dit betekent dat de termijn van dertig dagen begint te lopen bij indiening van het dossier als dit volledig was of vanaf de datum dat alle ontbrekende informatie of documenten werden ontvangen (ook de opgevraagde gegevens bij de andere overheidsinstellingen).

Men heeft de voorbije vier jaar al drie à vier vergunningen (niet enkel leveringsvergunningen, maar ook andere vergunningen) geweigerd om andere redenen dan dat de aanvraag niet volledig was. Het ging dan hier voornamelijk over aanvragen waarbij de aanvrager foutieve informatie had doorgegeven.

Ierland: In normale omstandigheden duurt de evaluatie minder dan een maand. Er staat geen maximumtermijn op.

Wallonië: Na vervollediging van de aanvraag, geeft de CWAPE zich 2 maanden de tijd om een advies te formuleren. De doorlooptijd kan in het slechtste geval (onvolledige aanvraag, oorspronkelijk niet voldaan aan alle criteria) oplopen tot meer dan een half jaar.

- **Wordt de aanvraag zelf publiek gemaakt?**

Vlaanderen en Wallonië doen dit niet.

Nederland: De Energiekamer maakt enkel de toekenning van de vergunning bekend op de website en in de Staatscourant. Vroeger gebeurde dit ook ter consultatie maar daar kwam nooit reactie op.

V.K.: De aanvrager moet zorgen voor een melding (notice of application) die binnen tien dagen gepubliceerd wordt op de website van OFGEM of op de website van de aanvrager zelf. Deze melding specificeert de naam en het geregistreerde ondernemingsnummer van de aanvrager en het type vergunning dat hij aanvraagt. De aanvraag zelf wordt niet gepubliceerd.

Litouwen: De aanvraag zelf wordt niet gepubliceerd enkel algemene informatie zoals bijvoorbeeld de naam van de aanvrager, maatschappelijke zetel, Deze informatie wordt niet gepubliceerd op de website maar wordt opgenomen in een (papieren) register waar men deze informatie kan inkijken.

Ierland: CER mag een kennisgeving van de aanvraag publiceren in een nationale krant of in een regionale krant van de regio waar de leverancier wenst te leveren. Commercieel gevoelige informatie wordt vertrouwelijk behandeld. De aanvrager geeft aan wat voor hem commercieel gevoelig is.

- **Modelformulier of checklist voor de aanvrager?**

Alle regulatoren, ook in Vlaanderen, hebben op hun website een modelformulier en/of checklist dat de kandidaat-leverancier kan gebruiken om zijn aanvraag in te dienen. Litouwen hanteert ook een *interne* checklist om na te gaan of het dossier alle informatie bevat maar deze is enkel voor intern gebruik.

Ierland geeft daarnaast bijhorende richtlijnen voor de kandidaat-leverancier om zijn aanvraag in te dienen. Ook Nederland en Vlaanderen formuleren 'veelgestelde vragen'.

Wallonië heeft geen modelformulier maar verwijst naar de wetgeving die volgens hen voldoende gedetailleerd is.

- **Hoe wordt over de vergunningen gecommuniceerd? (met wie?)**

Vlaanderen: De beslissing wordt schriftelijk overgemaakt aan de aanvrager, wordt gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad en op de website van de VREG en wordt vermeld in de nieuwsbrief van de VREG.

Nederland: Na het verlenen van de vergunning, ontvangt de nieuwe vergunninghouder een welkomstbrief. Daarin staan aanwijzingen over hoe en wanneer bepaalde informatie moet worden aangeleverd. De vergunningen staan ook op de website van de Energiekamer en in de Staatscourant.

V.K.: De toekenning van een vergunning wordt op de website van OFGEM gepubliceerd en per aangetekend schrijven verzonden naar de betrokkene. Een melding per e-mail wordt ook verstuurd aan geïnteresseerde partijen die zich hebben aangemeld voor deze kennisgevingen. Ook bepaalde andere instanties worden op de hoogte gebracht, zoals Elexon (Balance & settlement code). OFGEM is niet verplicht om dit te doen want deze instanties kunnen dit ook opvolgen via de website van OFGEM, maar ze beschouwen het als een dienstverlening. Publicatie in de London Gazette wordt niet meer gedaan.

Bij een weigering, moet OFGEM een nota met de redenen overmaken aan de betrokkene. In de praktijk werd nog nooit een vergunning geweigerd. OFGEM stuurt weigeringen voor gasvergunningen ook door naar de Europese Commissie.

Litouwen: De vergunning wordt verzonden aan de aanvrager, wordt gepubliceerd op de website van de NCCPE en in het staatsblad "Valstybės žinios".

Ierland: In geval de vergunning toegekend wordt, ontvangt de aanvrager het geschreven advies en de vergunning kort nadien. Als de leverancier een vergunning heeft gekregen wordt hij toegevoegd aan de lijst vergunde leveranciers op de CER website. Bij weigering wordt dit ook schriftelijk gemotiveerd aan de aanvrager.

Wallonië: De aanvrager wordt binnen 8 dagen bij aangetekend schrijven in kennis gesteld van de beslissing + bekendmaking Belgisch Staatsblad en website CWAPE.

- **Interne oplijsting processen**

Vlaanderen heeft nog geen gestructureerde interne oplijsting.

Nederland: De Energiekamer beschikt over interne handboeken met betrekking tot (1) de verlening van vergunningen, (2) wijziging van vergunningen en (3) intrekking van vergunningen. In deze handboeken staan de procedures met betrekking tot vergunningaanvragen/wijzigingen en intrekkingen beschreven. Tevens staan er processchema's en stappenplannen in. De Energiekamer beschikt ook over een draaiboek dat aanhaakt op de intrekking van een vergunning in verband met de leverancier of last resort regeling.

V.K.: OFGEM heeft interne handboeken, zowel voor de aanvraagprocedure als voor het beheer van de leveringsvergunningen. Heel wat procedures zijn geëvolueerd en daarom is OFGEM bezig met de actualisatie van deze handboeken zodat ze de huidige procedures bevatten en om een continue, consistente aanpak te verzekeren.

Litouwen: De NCCPE beschikt over uitgeschreven procedures op basis waarvan zij de aanvraagprocedure toepassen. Dit om te vermijden dat continuïteit en kennis verdwijnt als medewerkers de organisatie verlaten, wat in het verleden een probleem was. Hiernaast hebben ze ook een interne checklist om na te gaan of alle informatie en documenten wel werden ingediend.

Ierland: Bij CER is dit beperkt tot één blad.

Wallonië De CWAPE oordeelt en heeft ook ervaren dat de beschrijving in de wetteksten voldoende duidelijk zijn voor de kandidaat leveranciers.

- **Kan er in beroep gegaan worden tegen een beslissing?**

Vlaanderen: Ja, beroep is mogelijk bij de Minister binnen de 15 dagen na kennisgeving door de VREG.

Nederland: Kandidaat-leveranciers kunnen bezwaar indienen bij de Energiekamer tegen de vergunning of tegen een voorschrift in de vergunning (of tegen een vergunningswijziging of intrekking). Na uitspraak over het bezwaar (en in sommige gevallen ook rechtstreeks) kunnen ze hiertegen in hoger beroep gaan bij de rechtbank conform het algemene Nederlands stelsel van bestuursrecht.

V.K.: Ja, als OFGEM een voorstel om een aanvraag te weigeren zal ze dit schriftelijk kenbaar maken aan de kandidaat-leverancier. Deze heeft na ontvangst van deze kennisgeving 21 dagen de tijd om te reageren. Als hij niet reageert, weigert OFGEM de vergunning en maakt haar schriftelijke gemotiveerde beslissing over aan de betrokkene. Als er wel tegenwerping komt en OFGEM blijft bij haar weigering moet ze dit bijkomend motiveren, verwijzend naar de reactie van de kandidaat-leverancier.

Litouwen: De aanvrager van de vergunning kan in beroep gaan bij de rechtbanken en hoven in Litouwen. Momenteel heeft men één beroep lopen tegen een aanvrager voor een vergunning betreffende transmissie waarbij de NCCPE in eerste aanleg heeft gewonnen maar waarbij de aanvrager opnieuw in beroep is gegaan bij een hoger hof.

Ierland: Ja, binnen een termijn van 28 dagen na de bekendmaking van de beslissing tot weigering kan de kandidaat-leverancier beroep aantekenen tegen de beslissing. Op basis van dit beroep zal de bevoegde minister een beroepsraad samenstellen, bestaande uit drie personen die een beslissing zullen nemen binnen drie maanden om de weigering van de CER te bevestigen of de CER te verplichten om een leveringsvergunning toe te kennen.

Wallonië: Er is geen formele beroepsprocedure. Het is hoogst onwaarschijnlijk dat een negatieve beslissing volgt op een positief advies van de CWAPE. Als er serieuze meningsverschillen zijn tussen kandidaat en CWAPE, komen deze al boven in de twee maanden van het onderzoek. Beroep bij de raad van State is altijd mogelijk.

2.3. Opvolging

- **Wat gebeurt er met de vergunning in geval van controlewijziging, fusie, splitsing,**

...

Vlaanderen: Er moet een aanvraag tot behoud of hernieuwing van de aanvraag ingediend worden, naargelang het geval, door de leverancier. De VREG onderzoekt dan opnieuw of (nog) aan alle voorwaarden voldaan is.

Nederland: De Energiekamer heeft ook een handboek bij wijzigingen: wanneer moet er wel of niet iets aangepast worden. Een fusie of overname kan wel tot gevolg hebben dat een nieuwe leveringsvergunning aangevraagd moet worden. De leverancier moet fusie- en overnameplannen daarom onverwijld melden aan de Energiekamer.

V.K.: Het 'Company Registration Number' (~ondernemingsnummer) is het belangrijkste voor de vergunning. Zolang dit nummer niet wijzigt gaat het om dezelfde rechtspersoon. Als dit nummer wijzigt, moet er een nieuwe vergunning aangevraagd worden. Er kan ook een transfer van de vergunning naar het nieuwe bedrijf gevraagd worden, maar dat is veel omslachtiger. In dat geval moet bovendien min of meer dezelfde procedure doorlopen worden en wordt er een externe consultatieperiode voorzien van twee maanden. Hoewel de overdracht van de vergunning gratis is, kunnen bedrijven omwille van deze consultatieprocedure kiezen om de oude vergunning te laten herroepen en een nieuwe vergunning aan te vragen.

Litouwen: De toegekende vergunning kan aangepast worden op verzoek van de betrokken onderneming wanneer deze onderneming geherstructureerd wordt of wanneer er andere zaken veranderd zijn die de aanpassing van de vergunning vereisen. Als er wijzigingen plaatsvinden bij de onderneming die een invloed hebben op de vereisten om een leveringsvergunning te verkrijgen, moet het bedrijf NCCPE hiervan op de hoogte brengen. Ook moet een aanvraag tot aanpassing van de vergunning ingediend worden vergezeld van documenten die de wijzigingen bewijzen/attesteren binnen een termijn van dertig dagen.

Ierland: Een licentiehouder mag zijn activiteiten niet doorgeven of splitsen zonder CER te consulteren.

De licentiehouders informeren CER onverwijld over de veranderingen in zijn aandeelhouderschap. CER evalueert vervolgens de financiële draagkracht, technische kennis en managementcapaciteit. Als CER dit onvoldoende acht en er binnen drie maanden geen verbetering komt, kan CER de licentie intrekken.

Wallonië: de CWAPE onderzoekt de wijzigingen, maakt nieuw voorstel over aan de minister en de vergunning wordt bevestigd of een nieuwe vergunning wordt uitgereikt.

- **Hoe verloopt de opvolging na de toekenning van de vergunning?**

In de meeste landen gebeurt dit minder structureel als in Vlaanderen. In Vlaanderen wordt jaarlijks een grondige opvolging gedaan om te kijken of de leverancier nog aan de voorwaarden voldoet.

In Nederland bestaat de wettelijke verplichting om elk jaar de jaarrekening op te sturen aan de Energiekamer. Omdat een jaarrekening meer ziet op het financiële verleden van een onderneming, heeft de Energiekamer een "grid" ontwikkeld die bedrijven kunnen invullen als er twijfel bestaat over hun financiële positie. Deze "grid" bevat een aantal financiële ratio's die de Energiekamer meer inzicht geven in de financiële toekomst van een bedrijf.

Ook wordt gewerkt aan een intern toezichtstelsel met stoplichten: de drie lichten van het stoplicht staan voor financiële, administratieve en technische vereisten. Op basis van signalen worden deze lichten groen (regulier toezicht), oranje (verscherpt toezicht) of rood (in gang zetten intrekking vergunning) gekleurd. Er zijn dus wel een aantal informatietools (op komst) voor interne en externe opvolging. In het algemeen is de Energiekamer bezig om haar processen op deze gebieden meer te professionaliseren en digitaliseren.

V.K.: Er is geen jaarlijkse opvolging. Bij de aanvraag worden immers geen documenten opgevraagd, noch specifieke eisen gesteld die jaarlijks moeten gecontroleerd worden. Leveranciers die ook leveren aan huishoudens worden wel meer opgevolgd. Ze moeten regelmatig rapporteren. Al deze gegevens komen in een database.

Voor bedrijven geldt dat de follow-up gedaan wordt via klachten die OFGEM krijgt, maar de achterliggende gedachte is toch dat bedrijven het zelf wel zullen oplossen. Als er een leverancier failliet gaat, regelt de markt dit wel.

Litouwen:

- Zowel jaarlijks als per kwartaal moeten verplichte rapporteringen worden overgemaakt die NCCPE analyseert en waarop benchmark toegepast wordt, al gaat het in het laatste geval over de tariefbevoegdheid (vergelijking kosten netbeheerders/publieke leveranciers)
- Op basis van klachten van consumenten kan de regulator bijkomende onderzoeken doen. NCCPE heeft inspectiebevoegdheid (cfr. infra).
- Eens per jaar verstuurt de regulator ondermeer aan de belastingdienst een lijst met vergunde bedrijven met de vraag of er problemen zijn. In de toekomst wordt dit mogelijk geautomatiseerd.

Ierland: De leveranciers moeten jaarlijkse rapporteren aan de CER dat zij nog steeds voldoen aan de voorwaarden opgelegd in de leveringsvergunning. Gasleveranciers moeten jaarlijks een rapport indienen waaruit blijkt dat ze voldoen aan de voorwaarden.

Wallonië: Wijzigingen moeten binnen de 15 dagen doorgegeven worden aan de CWAPE. Verder moeten ze jaarlijks een rapport opmaken dat beschrijft in hoeverre ze nog steeds voldoen aan de wetgeving.

- **Wat met slapende niet-actieve vergunningen?**

In Vlaanderen wordt momenteel geen actie ondernomen in verband met slapende vergunningen.

Nederland: De Energiekamer stelt aan deze bedrijven de vraag of ze van plan zijn om op korte termijn te leveren. Vaak resulteert dit in het spontaan terug inleveren van de vergunning. De Energiekamer is van mening dat het niet wenselijk is dat vergunningen voor langere tijd niet worden gebruikt.

V.K.: OFGEM mag de vergunning intrekken als een gasleverancier drie jaar niet actief was. Voor een elektriciteitsleverancier is dit vijf jaar. Het verschil in termijn is historisch gegroeid. Vroeger waren er immers aparte regulatoren voor elektriciteit en voor aardgas. In de praktijk schrijft OFGEM deze leveranciers aan met de vraag hoe ze denken de vergunning in de toekomst te gebruiken en dat de mogelijkheid bestaat om de vergunning in te trekken. Naar aanleiding van dat schrijven leveren ze soms zelf de vergunning in of geven ze aan wat het probleem is.

Litouwen: De niet-actieve bedrijven moeten binnen een periode van 40 dagen na elk kwartaal een schrijven richten aan de NCCPE dat zij geen vergunde activiteit hebben uitgeoefend. Hiernaast moeten zij binnen vier maanden na het einde van het boekjaar de financiële cijfers en een audit (met de conclusie dat inderdaad geen vergunde activiteit werd uitgevoerd) aan de NCCPE bezorgen. Verder werd niet wettelijk bepaald wat er dan wel met de slapende vergunningen moet gebeuren.

Ten gevolge van de nieuwe gaswetgeving (met daarin een aantal nieuwe verplichtingen) moeten alle gasleveranciers momenteel (tegen juli 2008) een nieuwe leveringsvergunning aanvragen. Als dit niet tijdig gebeurt, vervalt de oude vergunning. Bovendien staat in deze nieuwe gaswetgeving ingeschreven dat wanneer een onderneming drie jaar lang geen activiteiten uitoefent de NCCPE de leveringsvergunning kan weigeren of intrekken.

Ierland: CER heeft de mogelijkheid om een leveringsvergunning in te trekken na een inactiviteit van minimum zes maanden.

Wallonië: De CWAPE onderneemt geen actie zolang ze aan de opvolgingsvereisten voldoen.

2.4. Modaliteiten van de vergunning

- **Bestaat er slechts één type leveringsvergunning? Zoniet, welke types vergunningen bestaan er?**

Vlaanderen kent slechts één type leveringsvergunningen. De toekenningsvoorwaarden en administratieve verplichtingen zijn quasi voor iedereen gelijk, al zijn er voor leveranciers aan huishoudelijke afnemers misschien net iets meer verplichtingen (bijvoorbeeld sociale statistieken, deelname leveranciersvergelijking).

Formeel bestaat er in Nederland slechts één type vergunning. In het verleden werden soms speciale clausules opgenomen in de tekst van de vergunning, bijvoorbeeld dat ze enkel werd toegestaan voor levering aan kleinzakelijke klanten, zodat bepaalde verplichtingen wegvielen. Dit werd ingegeven door de wens om met de liberalisering van de energiemarkt zoveel mogelijk energiebedrijven op de markt te krijgen (uiteraard binnen de mogelijkheden die wet- en regelgeving boden). De afgeleverde vergunningen met clausule bestaan nog steeds, maar voor nieuwe vergunningen wordt deze clausule niet meer toegevoegd.

V.K.: Leveranciers kunnen een vergunning aanvragen voor de levering aan bedrijven (non-domestic) of voor de levering aan zowel bedrijven als gezinnen (domestic). In het laatste geval hangen er meer verplichtingen aan vast, o.a. voor zwakkeren. De standaard condities in de vergunningstekst zijn dan ook opgedeeld in een sectie A (iedereen) en een sectie B (bijkomende verplichtingen voor wie ook levert aan huishoudens). Je kunt ook alleen huishoudens beleveren, maar dan moet je toch A en B naleven. Er bestaat geen vergunning voor de levering aan huishoudens alleen.

De leverancier kan ook een vergunning vragen voor een welbepaald geografisch gebied, bijvoorbeeld Groot-Brittannië of alleen Londen. Dit kan later eventueel nog uitgebreid worden. In de vergunning kan dan aangeduid worden welke voorwaarden dan al of niet van toepassing zijn.

Litouwen: Voor elektriciteit bestaan er twee soorten vergunningen

1. public supply: voor elektriciteit momenteel toegekend aan zes of zeven DNB's (dit zal in de toekomst wel veranderen) en vergelijkbaar met de standaardleverancier (en deels ook sociale leverancier). Zo is de public supplier verplicht iedereen binnen zijn geografisch gebied te

beleveren die hierom vraagt en dit aan gereguleerde tarieven. Deze prijzen staan gepubliceerd op de website van de regulator, in de krant en op de website van de betrokken leveranciers. Ook wie ooit een contract ondertekende met een onafhankelijke leverancier, mag later nog steeds terug aankloppen bij de publieke leverancier/netbeheerder. Klanten van de publieke leverancier krijgen 1 factuur aan gereguleerd tarief. Als de klant niet correct betaalt, mag de publieke leverancier een borgstelling eisen.

2. independent supply: één type leveringsvergunning voor onafhankelijke leveranciers, ongeacht de doelgroep of het geografische gebied waar men wenst te leveren. Het betreft vooral dochtermaatschappijen van bedrijven uit Rusland, Letland en Estland die aanwezig zijn. De traditionele West-Europese leveranciers zijn niet aanwezig in Litouwen. Klanten van de onafhankelijke leverancier krijgen een aparte factuur voor netgebruik en voor levering.

Ierland: Voor Elektriciteit worden volgende vier types leveringsvergunningen door CER afgeleverd:

1. Eligible Customer'/Generic Supply Licence: toegekend aan leveranciers van elektriciteit opgewekt uit andere bronnen dan HEB/WKK, inclusief steenkool, gas en fuel.
2. 'Green' or 'Renewables' Supply Licence: toegekend aan leveranciers van elektriciteit opgewekt uit wettelijk erkende groene bronnen.
3. CHP Supply Licence: toegekend aan leveranciers van elektriciteit opgewekt met WKK
4. Public Electricity Supplier 'PES' Licence: Alleen ESB Customer Supply heeft tot nog toe een dergelijke licentie. Hieraan zijn ook meerdere verplichtingen verbonden zoals leveringsplicht, tarief- en inkomensregulering, verbod op discriminatie bij de levering, verplichting om zo voordelig mogelijk aan te kopen, performantiedoelstellingen (opgelegd door CER)

Nieuwkomers kunnen een of meer van de drie eerste vergunningen aanvragen. Als ze zowel groene elektriciteit als elektriciteit uit WKK willen leveren, hebben ze dus twee vergunningen nodig. De aanvraag voor een vergunning van type 1 verschilt niet zo erg van de aanvraag voor type 2 en/of 3. Er is daarom een unieke leveringslicentie in de maak ter vervanging van de licenties 1, 2 en 3.

Naar aanleiding van de start van de SEM (single electricity market binnen het eiland Ierland, dus een samenwerking tussen Noord-Ierland en Ierland), werden alle bestaande vergunningen aangepast door de regulatoren. Ieder heeft nog wel zijn aparte vergunningen maar ze zijn meer op elkaar afgestemd.

Momenteel wordt er in de gasmarkt een gecombineerde leverings- en shippervergunning uitgereikt. De shipper is verantwoordelijk voor het overbrengen van gas van de ingang tot de uitgang en is verantwoordelijk voor het nomineren en het boeken van capaciteit bij de netbeheerder. De netbeheerder is verantwoordelijk voor het fysieke transport van gas en de uitbating van het netwerk. De leverancier verzorgt de verkoop van gas aan de klanten en heeft een directe relatie met de klant. Wettelijk omvat leveren ook de shippingactiviteit. Op dit moment zijn shipper en supplier dezelfde entiteit omdat alle leveranciers ook zelf shipper zijn. Er zijn ook shippers die niet leveren aan eindafnemers (alleen voor eigen gebruik, bijvoorbeeld elektriciteitsproducenten). De condities voor levering uit de vergunning zijn op hen niet van toepassing, maar zij mogen dan ook niet leveren. In de toekomst zou men voor beide een aparte vergunning maken, maar mogelijk blijft de vereiste dat leveranciers ook een shipping vergunning moeten hebben bestaan. .

Wallonië: Sinds de aanpassing van de wetgeving in juli 2006, zijn nieuwe types leveringsvergunning geïntroduceerd. Nu zijn er drie types:

- een algemene vergunning
- een vergunning voor levering tot bepaald plafond (25 GWh gas of 10 MW elektrisch vermogen)
- een vergunning voor een welbepaald aantal afnemers (max.10), nominatief benoemd.

- **Kunnen er voorwaarden verbonden worden aan de vergunning?**

In Vlaanderen kunnen geen voorwaarden opgenomen worden in de tekst van de vergunning. Het betreft een standaard tekst. In de begeleidende brief werd in het verleden wel al eens de voorwaarde opgelegd om kwartaalcijfers te bezorgen maar de opvolging van deze verplichting verliep niet gestructureerd.

Nederland: De Energiekamer mag wettelijk wel voorschriften in de vergunning opnemen, bijvoorbeeld:

- dat elk trimester nieuwe cijfergegevens moeten worden voorgelegd
- dat verkoopsgesprekken via telefoon moeten vastgelegd worden op tape

Men kent dan de leveringsvergunning wel toe maar dan onder bepaalde voorwaarden.

V.K.: De leverancier moet akkoord gaan met de bijhorende 'standard license conditions' – standaard vergunningsvoorwaarden. Dit staat in de tekst van de vergunning. Een aantal voorwaarden werden vastgelegd bij wet. OFGEM kan aanpassingen voorstellen mits een uitgebreide consultatie waarbij vergunninghouders 28 dagen de tijd krijgen om hun mening te geven. 20% van alle leveranciers en/of leveranciers met een gezamenlijk marktaandeel van 20% hebben een blokkeringmogelijkheid. Andere stakeholders kunnen hun mening geven maar de aanpassingen niet verwerpen.

Voor de start van de consultatie wordt er echter veel informeel overleg gepleegd. De leveranciers zijn dus voldoende op de hoogte van de geplande aanpassingen zodat tot op heden weinig gebruik gemaakt werd van de blokkeringmogelijkheid.

In de periode 2001-2003 organiseerde OFGEM een 'review of the supply license' waarbij het hele systeem herbekeken werd. Een dergelijke grote herziening gebeurt zeer occasioneel maar er stonden veel verouderde verplichtingen in. Dit proces heeft 1,5 jaar geduurd. Er werden diverse werkgroepen opgericht zoals een technische en een economische werkgroep. Er werden verschillende drafts uitgewerkt en besproken. De uiteindelijke definitieve versie bevatte uiteindelijk weinig verrassingen.

Na een aanpassing van de vergunningsvoorwaarden krijgen de leveranciers gedurende een zekere periode de tijd om deze te implementeren of om zich aan te passen, als ze in de consultatie een overgangperiode aanvroegen en motiveerden.

In 2005-2007 vond ook een 'supply license review' plaats waarbij een aantal verplichtingen wegvielen en de resterende vereenvoudigd werden, in het kader van betere regulering.

Kandidaat-leveranciers kunnen in hun aanvraag ook aangeven dat bepaalde standaard vergunningsvoorwaarden niet op hen van toepassing zijn en hiervoor een uitzondering vragen. Het is OFGEM die hierover beslist. De bijlage aan de vergunning bevat volgende oplistingen:

- standaardvoorwaarden van toepassing op deze vergunning
- standaardvoorwaarden niet van toepassing op deze vergunning
- aangepaste standaardvoorwaarden specifiek voor deze vergunning
- speciale voorwaarden (dit kan enkel met het akkoord van de leverancier zelf)

De lijst met standaardvoorwaarden werd door OFGEM aan de VREG overgemaakt. Deze omvat ondermeer volgende verplichtingen (niet exhaustief, niet overlopen met OFGEM):

- de verplichting om informatie te geven aan OFGEM als deze daar om vraagt
- het verbod om een fee aan te rekenen bij het beëindigen van een contract
- de verplichtingen van de leverancier indien hij aangeduid wordt als SOLR
- de verplichting om zich te conformeren aan een aantal 'industry codes' – industriële afspraken (distribution code, grid code, master registration agreement, balancing & settlement code, ...)
- alle redelijke stappen ondernemen om diefstal van energie te detecteren en voorkomen
- verplichtingen bij het aanbieden van prepaid meters
- tweejaarlijkse meterlezing
- gevallen waarin een leverancier een switch kan tegenhouden
- verplichting om contactgegevens mee te delen aan klanten
- fuel mix

Extra verplichtingen voor levering aan huishoudens:

- verplichting om aanbod te doen binnen een redelijke periode nadat afnemer hierom vraagt
- contract moet schriftelijk vastgelegd zijn
- verplichtingen in geval van eenzijdige wijziging contractvoorwaarden
- speciale dienstverlening voor gepensioneerden, gehandicapten, chronisch zieken, blinden, doven, ...
- extra verplichtingen bij het aanbieden van prepaid meters

- klachtenprocedure
- informatie verlenen over REG

Hiernaast kunnen er ook nog andere voorwaarden opgenomen worden in de vergunning maar enkel met akkoord van de vergunningshouder. De voorwaarden kunnen achteraf nog gewijzigd worden.

Litouwen: De regulator heeft niet de mogelijkheid om specifieke voorwaarden te verbinden aan de leveringsvergunning. De vergunning zelf is een standaardtekst. De voorwaarden staan algemeen gespecificeerd in de Licensing conditions. Als de regulator merkt dat er onduidelijkheden of ontbrekende elementen zijn, kan hij tekstvoorstellen doen aan de overheid. In de beginperiode 2002-2003 gebeurde dit veel. Nu blijven deze teksten vrij stabiel.

Ierland: Ja.

Wallonië: de voorwaarden waaraan een vergunninghouder moet voldoen, staan in de wetgeving.

- **Is de vergunning gratis?**

In Vlaanderen is de aanvraag voor een vergunning gratis. Er moet evenmin een jaarlijkse fee betaald worden.

Nederland: Neen, éénmalige vergoeding van +/- 2.200 euro bij de aanvraag van de vergunning. Overigens wijzigt deze bijdrage jaarlijks, mede afhankelijk van de productie van het jaar ervoor.

V.K.: Neen, er is een eenmalige fee van £450 ter dekking van de administratieve kosten en ook een jaarlijkse fee.

Litouwen: Neen, er wordt een eenmalige vergoeding gevraagd van +/- 580 euro (artikel 32 van de licensing rules). Deze vergoeding heeft tot doel de administratieve kosten die gepaard gaan met een aanvraag tot leveringsvergunning te dekken. In de toekomst is men wel van plan om de vergunde ondernemingen jaarlijks een vergoeding te vragen om de kosten te dekken. De regulator krijgt een budget van de overheid maar dit is zeer klein.

Ierland: Neen, voor elektriciteit is er een éénmalige vergoeding van 254 euro bij de aanvraag van de vergunning. Voor gas is er een eenmalige vergoeding van 5000 euro. Hiernaast wordt er nog een jaarlijkse heffing opgelegd aan de leveranciers, berekend op hun omzet, om zo de jaarlijkse kosten van de CER te dekken.

Wallonië: bij de aanvraag moet 125 euro geïndexeerd betaald worden.

- **Is de vergunning beperkt in tijd?**

In Vlaanderen, Nederland en Litouwen worden de vergunningen gegeven voor onbepaalde duur.

V.K.: Theoretisch kan OFGEM de vergunning, omwille van andere redenen dan faillissement enz, intrekken met een vooropzeg van maar liefst 25 jaar. Bovendien kan dit pas gebeuren 10 jaar na toekenning van de vergunning. De vergunning wordt dus voor minstens 35 jaar toegekend en is in de praktijk eeuwigdurend.

Ierland: Leveringsvergunningen zijn geldig voor min. 30 jaar (15 + 15 jaar opzegtermijn).

Wallonië: Sinds 13/7/2006 (wetswijziging) zijn vergunningen toegekend voor een periode van 10 jaar. Vergunningen die voordien werden toegekend, blijven geldig tot 6/9/2016.

2.5. Verplichtingen verbonden aan de vergunning

- **Welke verplichtingen worden opgelegd aan de vergunninghouders?**

In Vlaanderen worden heel wat verplichtingen opgelegd. Het gaat dan om:

- Rapporteringverplichtingen
- Sociale openbaredienstverplichtingen (te volgen procedure bij wanbetaling van huishoudelijke afnemers)
- Andere

Het vergelijken van de verplichtingen is niet eenvoudig. De belangrijkste verplichtingen worden daarom gewoon per land opgesomd.

Nederland:

- **Vangnet:** De wetgeving legt op dat leveranciers moeten leveren aan redelijke voorwaarden en redelijke tarieven en geeft de Energiekamer de bevoegdheid om tarieven te toetsen op onredelijkheid. De Energiekamer toetst dit via een rekenmethode waarbij ze een intern maximumtarief bepalen. Noch de methode, noch het tarief worden openbaar gemaakt. De redenering hierachter is namelijk dat de markt onvoldoende geliberaliseerd is zodat er toch nog nood is aan deze vorm van prijsregulering. Een keer per jaar en telkens als de leveranciers hun tarieven wijzigen, moeten ze dit vier weken op voorhand aanmelden bij de Energiekamer. Als het voorgestelde tarief te hoog is, komt er een vervolgpcedure. Indien nodig komt er een publiek conceptbesluit dat stelt dat de leverancier zijn prijzen moet aanpassen omdat deze onredelijk hoog worden geacht. Dit besluit stelt de leverancier in een slecht daglicht, want het betekent dat hij hoge tarieven hanteert. Het gaat dus om een beperkte vorm van tariefregulering. Vaak komt het echter niet zover en zal de leverancier toch nog voor de publicatie van dit conceptbesluit zijn tarieven aanpassen. In 2008/2009 wordt dit systeem geëvalueerd.
- **BAIT** (Basic Info Task Force): Wettelijk gezien moeten leveranciers hun klanten goed informeren over hun rechten en plichten en dit op basis van de ervaringen uit de praktijk. Daarom werd er in december 2007 een richtsnoer uitgevaardigd die verduidelijkt welke informatie een leverancier aan zijn klanten moet verstrekken. Zo moet hij inclusieve tarieven publiceren (zoals in de reissector: all in vliegtarieven) alsook de tariefformule.
- **Productaanbod:** Op grond van artikel 95l van de Elektriciteitswet 1998 zijn leveranciers verplicht om hun afnemers jaarlijks een keuzeaanbod te doen van de energiebronnen die hij zal gebruiken, onder vermelding van de milieugevolgen die te verwachten zijn van elektriciteitsproductie met die energiebronnen. Doel van dit artikel is het vergroten van de transparantie op de elektriciteitsmarkt en van de keuzevrijheid van eindafnemers.
- **Stroometikettering:** Op grond van artikel 95k van de Elektriciteitswet 1998 (hierna: E-wet) dient iedere leverancier éénmaal per jaar een stroometiket te verstrekken waarmee eindafnemers worden geïnformeerd over de herkomst van geleverde (duurzame) stroom. Het stroometiket verschaft consumenten inzicht in het duurzaamheidsprofiel van een leverancier en biedt aan eindafnemers de mogelijkheid om bij de keuze van hun energieleverancier (naast prijs en dienstverlening) ook de milieukwaliteit mee te laten wegen. Ieder jaar wordt door de Energiekamer gecontroleerd of leveranciers een stroometiket hebben verstrekt aan hun afnemers en of dit een juist etiket is. Voor het vaststellen van het stroometiket wordt gebruik gemaakt van een berekeningsmethode, de zogenoemde fuel mix disclosure. Deze methodiek is ontwikkeld door EnergieNed.
- **Adequaat klachtenbeleid:** bedrijven moeten een goed klachten- en geschillenbeleid hebben. De Energiekamer doet elk jaar bij de top 10 van leveranciers hiernaar actief onderzoek onder consumenten. In 2007 heeft dat bij twee bedrijven geleid tot bindende aanwijzingen om de klachtenafhandeling beter op orde te krijgen. Ook in 2009 zal een consumentenonderzoek worden gehouden. Doel is dat alle bedrijven een 6 op 10 of hoger scoren. Indien dat niet het geval is, zal de Energiekamer bij desbetreffende bedrijven nader (feiten)onderzoek doen.
- **Afsluitbeleid:** Bedrijven moeten een afsluitbeleid hebben en mogen ook niet zondermeer consumenten afsluiten in de winterperiode, maar moeten hierover niet rapporteren. De Energiekamer heeft wel een keer gegevens opgevraagd, meer bepaald met betrekking tot het aantal einde contracten. Deze gegevens zijn wel beschikbaar bij de leveranciers. Bovendien heeft de Energiekamer in 2006/2007 onderzoek gedaan naar het afsluitbeleid van enkele leveranciers. Mede in verband met de impact van afsluitingen (met name in de winterperiode)

en de maatschappelijke gevoeligheid van dergelijke kwesties, houdt de Energiekamer signaalgedreven toezicht hierop.

V.K.: Voor het gedeelte 'non domestic' wordt er vooral gerapporteerd over de markt. Voor het gedeelte 'domestic' is meer rapportering vereist en moet de leverancier rapporteren over:

- het aantal huishoudelijke klanten met inbegrip van de betalingsmethode
- wanbetalingen
- afsluitingen
- welke informatie met betrekking tot REG ze hebben verleend
- de dienstverlening aan en het aantal mensen dat geregistreerd staat in het 'Priority Services Register' (gehandicapten, ouderen, ...). Hiervoor bestaat een minimale standaard maar ze kunnen meer doen.

Litouwen

- **Rapporteringverplichtingen**
 - Jaarlijks een onafhankelijke kostenaudit overmaken aan de regulator op het einde van het boekjaar met betrekking tot de kosten van de vergunde activiteit en NCCPE hiervan op de hoogte brengen (in de praktijk wordt deze uitgevoerd door internationale auditbedrijven als KPMG, E&Y,...);
 - Binnen 40 dagen na het einde van het betrokken kwartaal, informatie en verslagen over de vergunde activiteit, alsook informatie over de status van betalingen tussen de producenten en leveranciers aan de Commissie bezorgen. Deze informatie omvat ook gegevens met betrekking tot het aantal klanten, sourcing (aan welke prijs), productiecapaciteit waarover de leverancier beschikt.
 - Jaarlijks rapport over klachtenbehandeling
- **Sociale openbardienstverplichtingen (voor huishoudelijke afnemers en eventueel anderen)**

Er zijn een aantal sociale openbardienstverplichtingen die de leveranciers moeten volgen. Deze verplichtingen gelden voor alle afnemers (dus niet beperkt tot huishoudelijke afnemers!). Zo moet bijvoorbeeld aan wanbetalers twee maal een herinnering gestuurd worden waarna men 15 dagen moet wachten vooraleer men kan overgaan tot afsluiting (als men al bij de public supplier zit). Dit leidt tot ongeveer 6.000 afsluitingen per jaar. Ook moet een verzoek tot heraansluiting ingewilligd worden binnen twee werkdagen op voorwaarde dat alle schulden plus de vergoeding tot heraansluiting zijn betaald.
- **Andere**
 - Verplichtingen betreffende groene energie
 - Het aanhouden van reservecapaciteit om op te starten (productie)
 - Bepaalde hoeveelheid WKK voor stadsverwarming
 - Bedrag voor beveiliging van de nucleaire installaties overmaken aan de TSO

Ierland: De tekst van de vergunning bestaat sowieso al uit 'conditions' – voorwaarden die de leverancier moet naleven. De condities voor de publieke leverancier verschillen soms van de algemene condities en zijn uitgebreider: tarieven laten goedkeuren, 'Chinese walls' tussen de geledingen (het verzekeren van volledige en doeltreffende afscheiding van de publieke leverancier, inclusief volledige operationele en bestuurlijke onafhankelijkheid), leveringsplicht, meer rapportering enz. De aanvrager tekent een verklaring waarin hij aangeeft op elk moment te zullen voldoen aan de voorwaarden gehecht aan de vergunning. CER kan deze 'licence conditions' wijzigen, aanpassen.

De leveringsvergunning voor gas en elektriciteit vereist dat leveranciers verschillende 'codes of practice' moeten opstellen en publiceren. Deze codes moeten volgende onderwerpen bevatten: facturatie en factuurformaat, klachtenbehandeling en de afsluitingsprocedure. Voor leveranciers die aan huishoudelijke klanten willen leveren komt daar bovenop omgaan met klanten met (betalings)moeilijkheden, speciale diensten voor kwetsbare klanten en marketing. Deze codes worden volledig zelf opgesteld door de leveranciers zelf maar worden door de CER goedgekeurd.

Wallonië: Rapportering:

- Jaarlijkse opvolging + per kwartaal marktgegevens
- Openbaredienstverplichtingen: er worden verschillende openbaredienstverplichtingen opgelegd aan de leveranciers maar deze zijn los van het vergunningsproces gedefinieerd
- Andere: de CWAPE op de hoogte brengen van statutaire wijzigingen
- Informatie over fuel mix en groenestroomcertificaten: alleen elektriciteit

- **Is er leveringsplicht?**

Vlaanderen kent geen leveringsplicht. Huishoudelijke afnemers van wie het contract wegens wanbetaling wordt opgezegd door de commerciële leverancier, worden verder beleverd door de netbeheerder.

Nederland: Vergunninghouders hebben leveringsplicht. Ze moeten leveren tegen redelijke tarieven en voorwaarden aan iedereen die er om vraagt (kleinverbruikers).

V.K.: Voor levering aan huishoudens heeft de leverancier leveringsplicht aan redelijke voorwaarden. Als het om een afgelegen eigendom gaat, mogen de voorwaarden de kostprijs wel reflecteren.

Litouwen: Er geldt enkel een leveringsplicht voor de public supplier elektriciteit. Voor gas echter is er geen leveringsplicht.

Ierland: In Ierland heeft ESBCS de plicht (Universal Supplier Obligation) om klanten van elektriciteit te beleveren omdat deze maatschappij de Public Electricity Supplier is. Voor gasklanten heeft Bord Gais deze plicht.

- **Hoe verloopt de controle op het nakomen van deze verplichtingen?**

Vlaanderen: De VREG ontvangt jaarlijks een opvolgingsdossier van de verschillende leveranciers. Op basis van deze dossiers wordt nagegaan of de leveranciers nog steeds voldoen aan de voorwaarden opgelegd in de besluiten met betrekking tot de levering van elektriciteit en gas. Hiernaast zal de VREG ook nagaan of er nog steeds voldaan wordt aan de voorwaarden van de besluiten met betrekking tot levering van elektriciteit en gas indien er aanvraag binnenkomt tot behoud of hernieuwing van een leveringsvergunning.

Ook wordt jaarlijks nagegaan of de fuel mix die de leveranciers meedelen aan hun klanten correct berekend is en correct vermeld wordt op de facturen,

Tenslotte controleert de VREG op basis van klachten of de leveranciers de Vlaamse energieregeling naleven.

Nederland: De Energiekamer controleert de Algemene voorwaarden van de leveranciers bij de aanvraag.

Harde verplichtingen die een duidelijke bevoegdheid inhouden voor de Energiekamer, zoals stroometikettering, worden van dichtbij gecontroleerd.

Op andere verplichtingen wordt meer toezicht gehouden of die worden ad hoc gecontroleerd als er bijvoorbeeld klachten opduiken. Er wordt nauw samengewerkt met Consuwijzer, het loket van de Consumentenautoriteit, de Opta en de NMa voor consumenten met onafhankelijk en betrouwbare informatie over de rechten van de consument. Dit gaat veel breder dan energie alleen. De toename van het aantal klachten over een bepaald onderwerp, kan aanleiding zijn voor de Energiekamer om een project op te starten (signaalgedreven).

Jaarlijks wordt er ook een werkplan opgesteld (zie website) en worden enkele thema's uitgekozen waarop de focus ligt. Al enige jaren ligt een van de prioriteiten van de Energiekamer bij het herstellen van het consumentenvertrouwen, onder andere door de interne processen bij de leveranciers op punt te krijgen en door een goede klachtenbehandeling.

V.K.: OFGEM mag een onderzoek instellen bij bedrijven wanneer ze vermoedt dat deze de wet overtreden of na klachten van andere regulatoren/consumentenorganisaties. Ook wanneer er een inbreuk is tegen een van de codes of tegen een standaard vergunningsvoorwaarde kan OFGEM dit

onderzoeken, met het opleggen van een financiële sanctie als mogelijk gevolg. Op de website wordt kort vermeld welke onderzoeken bezig zijn. OFGEM heeft de intentie om uiterlijk binnen de negen maanden een gedetailleerde omschreven uitspraak te doen over de zaak, ofwel de zaak te sluiten en aan te geven dat geen inbreuk gevonden werd of een tijdsschaal aan te geven waarbinnen een van beide zal gebeuren.

Litouwen: De NCCPE moet minstens eenmaal per jaar of na het ontvangen van een klacht, nagaan hoe de onderneming voldoet aan de voorwaarden van de vergunning. Dit betekent dat de NCCPE de rapporten over de vergunde activiteit die voorgelegd worden door de betrokken onderneming onderzoekt, hiernaast wordt ook de resultaten van de kostaudit bekeken. De NCCPE kan hierover bijkomende informatie of verklaringen vragen. Indien nodig kan de NCCPE de benodigde informatie opvragen aan ander overheidsinstellingen, bedrijven die beschikken over de vergunningen en machtigingen voor de energiesector.

Op basis van de resultaten van dit onderzoek kan de NCCPE de vergunningshouder verplichten om de inbreuken die zij begaan hebben recht te zetten.

Er gebeurt dus geen systematische controle op alle verplichtingen, eerder wanneer er een klacht binnen komt.

Ierland: Een en ander wordt onderzocht naar aanleiding van de jaarlijkse rapportering. Hiernaast gebeurt ook een controle op basis van de klachten die de CER behandelt.

Wallonië: op twee manieren:

- via opvolging klachten afnemers
- door op bezoek te gaan in kantoren leveranciers, vooral in verband met efficiëntie van call centers

- **Heeft de regulator Inspectiebevoegdheid?**

Vlaanderen: De VREG heeft geen inspectiebevoegdheid.

Nederland: De Energiekamer heeft inspectiebevoegdheid en beschikt over een team binnen de stafdienst 'Opsporing en onderzoek' die ter plaatse kunnen gaan om audits uit te voeren. Website Energiekamer: "De stafdienst Opsporing & Onderzoek voert zelfstandig onderzoeken uit in opdracht van de primaire clusters van de Energiekamer. Onafhankelijkheid, betrouwbaarheid en waarheidsvinding vormen het uitgangspunt van deze onderzoeken. De stafdienst Opsporing & Onderzoek voert zijn onderzoek uit door onder meer bedrijfsbezoeken en desk research, toetst zijn bevindingen aan het wettelijk kader en rapporteert hierover aan het betreffende cluster." Daarbij kunnen ze ook materiaal meenemen. De betrokken leverancier heeft medewerkingsplicht.

V.K.: OFGEM heeft inspectiebevoegdheid, wettelijk vastgelegd in de Gas Act 1986, de Electricity Act 1989 en de Utilities Act 2000. Deze wordt uitgevoerd door het 'enforcement team'. Ze moeten wel een afspraak maken alvorens bij een leverancier langs te gaan en moeten op voorhand het doel van hun bezoek aangeven.. Als mededingingsautoriteit heeft OFGEM in de gebieden binnen hun jurisdictie ook bepaalde bevoegdheden samen met the Office of Fair Trading (OFT – eerlijke handel). Deze bevoegdheden zijn vastgelegd in de Competition Act 1998 en in de Enterprise Act 2002 en laten toe om indien nodig binnen deze bevoegdheden ook huiszoekingen en inspecties doen zonder voorafgaande aankondiging. Dit staat uitgebreid omschreven in de 'Enforcement guidelines'

Litouwen: De NCCPE heeft inspectiebevoegdheid. De samenstelling van het team hangt af van het onderwerp waarover de inspectie gaat. Eerst zal men een officiële brief sturen om het bedrijf op de hoogte te brengen van timing en de inhoud van de inspectie. Hierna kan men ter plaatse gaan om de documenten te bekijken die te maken hebben met de inhoud van inspectie.

De NCCPE houdt ook random korte inspecties, bijvoorbeeld bij netbeheerders om te checken hoe onderbrekingen worden geregistreerd. Er hebben nog geen inspecties plaatsgevonden bij de independent suppliers aangezien er nog geen klachten werden ontvangen over hen.

Over de inspectie wordt een eindrapport opgemaakt. Op basis daarvan beslist de regulator welke acties ondernomen zullen worden. Eigenlijk wordt de inspectiebevoegdheid momenteel gebruikt als middel om er voor te zorgen dat de leveranciers te laten voldoen aan de vergunningsvoorwaarden. Anderzijds kreeg de NCCPE zelf al 2 staatsinspecties, onder andere een 9 maanden durende inspectie over de prijsregulering op vraag van het parlement.

Ierland: CER, vertegenwoordigd door een geautoriseerde persoon kan de kantoren van de leveranciers betreden en er inzage vorderen in boeken, documenten en andere 'records'. CER kan inspectie uitvoeren en kopijen nemen van relevante documenten. Als CER de toegang geweigerd wordt, kan een procedure gestart worden voor een garantie op geautoriseerde toegang.

Wallonië: Ja, ze gaan onder andere (aangekondigd) meeluisteren in call centers leveranciers (cfr. supra)

- **Wat zijn de sancties bij niet naleving van deze verplichtingen?**

Vlaanderen: Indien een leverancier niet meer voldoet aan de voorwaarden opgelegd in de besluiten met betrekking tot de levering van gas en elektriciteit kan de VREG overgaan tot de procedure tot intrekking van de leveringsvergunning. Echter een mogelijkheid tot het opleggen van administratieve boetes behoort niet tot de mogelijkheden van de VREG.

Nederland: Bestuursrechtelijke sancties: zoals bestuurlijke boete en last onder dwangsom. Ook de bindende aanwijzing is een goed toezichtmiddel. "Naming and shaming" is in bepaalde gevallen ook effectief gebleken. Ultimatum remedium bij niet naleven vergunningvoorschriften is natuurlijk de intrekking van de vergunning.

V.K.: In de Gas Act en Electricity Act staat gespecificeerd dat als een vergunninghouder de gevraagde informatie niet bezorgt, OFGEM een boete kan opleggen die niet hoger is dan niveau vijf op een standaard schaal vastgelegd in sectie 37 van de Criminal Justice Act 1982 (Engeland en Wales) en in de Criminal Procedure Act 1995 (Schotland) die momenteel £5.000 bedraagt. Als OFGEM ervan overtuigd is dat een vergunninghouder een van de voorwaarden heeft geschonden, kan ze de vergunninghouder een boete opleggen die tot 10% van de omzet kan bedragen. Bedrijven met een minimale omzet trekken zich hier weinig van aan en hebben minder incentive om zich te conformeren.

Litouwen: De NCCPE heeft de mogelijkheid om een boete op te leggen aan het hoofd van het bedrijf (in de toekomst is het mogelijk een boete op te leggen aan het bedrijf zelf). Eerst wordt een verwittiging verstuurd met daarin een termijn waarbinnen het bedrijf zich kan conformeren. Als het bedrijf zich nog niet in regel stelt, kan men eerst boete opleggen van € 100. Als het daarna nog niet in orde is, is zoals voorzien in de administratieve code van Litouwen, een eerste boete van €145 mogelijk. Als ze ook daarna hun zaken niet op orde brengen, kan een bijkomende boete tot €435 opgelegd worden. De boetes zijn niet erg hoog, maar de blaam die hiermee gepaard gaat is meestal voldoende voor de bedrijven om zich toch te conformeren. Hiernaast heeft de NCCPE ook de mogelijkheid om de vergunning te schorsen (wat in de praktijk moeilijk is – wat met de afnemers intussentijd?) in afwachting dat ze zich conformeren en om ze in te trekken.

Ierland: De CER zelf kan geen boetes opleggen, dit kunnen enkel de verschillende rechtbanken en hoven.

Wallonië: Straffen en indien nodig advies aan minister om vergunning te verwijderen.

- **Kan de regulator een vergunning intrekken?**

Vlaanderen: De VREG kan, zoals in bovenstaande titel al beschreven staat, een vergunning intrekken als niet meer voldaan wordt aan de voorwaarden van de besluiten met betrekking tot de levering van elektriciteit en gas. Hiernaast kan de VREG ook de vergunning opheffen als de leverancier hierom verzoekt waarbij voorafgaand aan de intrekking van de leveringsvergunning onderzocht wordt of de leverancier geen klanten meer heeft in Vlaanderen.

Nederland:

- De Energiekamer kan vergunning intrekken op vraag van een leverancier die niet meer actief wil zijn op de markt.
- De Energiekamer heeft al een paar keer effectief een vergunning ingetrokken als maatregel. Dit gebeurde o.a. in 2006 bij een kleine leverancier die onbereikbaar was voor zijn klanten, geen informatie meer doorgaf aan de Energiekamer en geschrapt werd als lid van de geschillencommissie. Nadat de klachten over deze leverancier binnen kwamen, had de Energiekamer hierover gesprekken met de directeur, werd de mogelijkheid tot een hoorzitting gegeven en werden afspraken gemaakt maar toen ook deze niet nagekomen werden, werd de vergunning ingetrokken.
- Ook in geval van faillissement werd de vergunning ingetrokken.

In al deze gevallen treedt de Supplier of Last resortregeling in (zie later).

V.K.: Ja, dit staat duidelijk vermeld in een bijlage van de vergunning. OFGEM mag mits een vooropzeg van minimum 30 dagen (dit kan beperkt worden tot 24 uur in uitzonderlijke gevallen) de vergunning schriftelijk intrekken in volgende gevallen:

- als de vergunninghouder er zelf om gevraagd heeft
- als de vergunninghouder zijn jaarlijkse financiële bijdrage, na herinnering, niet betaald heeft
- als de vergunninghouder bepaalde andere standaardvoorwaarden niet nakomt
- als de vergunninghouder gedurende drie of vijf jaar niet levert
- als de vergunninghouder insolvent blijkt
- als de vergunninghouder veroordeeld is voor een strafrechtelijk feit

Litouwen: De vergunning kan ingetrokken worden:

- als de vergunningshouder wiens leveringsvergunning geschorst werd de inbreuken op de voorwaarden van vergunning niet rechtzet binnen de vooropgestelde termijn;
- als een vergunningshouder wiens leveringsvergunning al een keer werd geschorst meermaals de voorwaarden in de vergunning niet naleeft;
- als het bedrijf ontbonden worden of gereorganiseerd zodat het bedrijf niet meer opereert als een afzonderlijke juridische entiteit. In dit geval zullen de klanten van dit bedrijf overgedragen worden naar de public supplier. In theorie is hier een transfer van de klanten naar een andere independent supplier ook mogelijk waarbij de klanten aan de voorwaarden van de nieuwe leverancier worden beleverd;
- als het bedrijf zelf vraagt om de leveringsvergunning in te trekken.

Als de regulator een vergunning wil intrekken of schorsen en dit effect zal hebben op de elektriciteitslevering aan afnemers, mag de beslissing pas twee maanden later ingaan. De (papier) ingetrokken vergunning moet binnen vijf dagen na publicatie van de beslissing terug overgemaakt worden aan de regulator.

Ierland: Ja de CER heeft de mogelijkheid om een vergunning in te trekken als een leverancier niet voldoet aan de voorwaarden van de vergunning. Zo kan de CER de leveringsvergunning intrekken als:

- de jaarlijkse heffing niet betaald is,
- men een richtlijn, bevel, ... van de CER niet naleeft,
- men een bevel van de bevoegde minister niet naleeft,
- de leverancier zijn schulden niet kan betalen, bevel heeft gekregen om de onderneming te vereffenen, vereffend is, failliet verklaard is of ontoerekeningsvatbaar (unsound mind) is,
- de leverancier zijn verplichtingen niet nakomt binnen een periode van zes maanden tenzij de CER van oordeel is dat er sprake is van overmacht,
- bij een controlewijziging de CER van oordeel is dat de nieuwe aandeelhouder onvoldoende technische, financiële of management kwaliteiten heeft en de vergunninghouder hier niets aan doet binnen een periode van drie maanden nadat dit hem gemeld werd.
- de vergunninghouder een controlewijziging niet gemeld heeft

CER moet de intrekking schriftelijk bevestigen met 30 dagen opzegtermijn.

Wallonië: De CWAPE kan aan de minister voorstellen om de vergunning in te trekken als de leverancier niet langer voldoet aan de wettelijke vereisten of op vraag van een leverancier die de markt wil verlaten.

- **Mogen leveranciers activiteiten (zoals facturatie) uitbesteden?**

Vlaanderen: Ja, op voorwaarde dat op de factuur vermeld staat dat de facturatie in naam en voor rekening gebeurt van de eigenlijke leverancier.

Nederland: derden mogen factureren in naam en voor rekening van de vergunde leverancier.

V.K.: Leveranciers kunnen facturatie uitbesteden maar behouden de volledige verantwoordelijkheid. Wel moet duidelijk zijn wie de eigenlijke contractanten zijn.

Litouwen: Dit mag zolang de uitbesteding van deze activiteit geen inbreuk uitmaakt op de voorwaarden van de vergunning, dus men mag geen kerntaken uitbesteden. Als men facturatie uitbesteedt, moet duidelijk zijn wie de eigenlijke contractanten zijn.

Ierland: Ja, activiteiten mogen uitbesteed worden zolang aan alle vereisten is voldaan.

Wallonië: Uitbesteden mag voor zover de regels betreffende onafhankelijkheid en confidentialiteit opgelegd bij decreet vervuld zijn.

2.6. Varia

- **Hoe gebruikt de regulator de leveringsvergunning als reguleringsinstrument?**

Vlaanderen: De VREG hanteert de leveringsvergunning niet echt als reguleringsinstrument.

Nederland: De Energiekamer kan voorschriften opnemen in de vergunning. Sinds midden 2006 werd een gedragscode opgesteld door de leveranciers (zelfregulering). Deze gaat ondermeer over werving en klantenbehoud.

V.K.: OFGEM eist dat de leveranciers zich houden aan de standaard leveringsvoorwaarden die dynamisch zijn. OFGEM kan dus reguleren door aanpassing van de voorwaarden (na consultatieproces).

Litouwen: Men gebruikt de vergunning voornamelijk voor het monitoren van de markt, dit is ook mogelijk dankzij de verschillende rapporteringverplichtingen die de leveranciers hebben.

Ierland: Vergunningen zijn het belangrijkste middel voor regulering via de 'conditions' in de tekst van de vergunning. Zo zijn alle vergunningen in 2007, naar aanleiding van de opstart van de SEM (Single Electricity Market, samen met Noord-Ierland), aangepast.

Wallonië: Vergunningen zijn alleen een beveiligde drempel om op de markt te komen maar worden verder niet in die zin gebruikt.

- **Wat met afnemers die geen leverancierskeuze gemaakt hebben? Standaardleverancier/Default supplier?**

Vlaanderen: Deze blijven toegewezen aan de standaardleverancier (geografisch bepaald).

In Nederland is er nog geen ontbundelingsplicht. Pas vanaf 2011 moeten energiebedrijven gesplitst zijn, nu zijn veel bedrijven daarmee bezig gezien de overgangperiode. Wie geen leverancierskeuze gemaakt heeft, blijft bij zijn vorige leverancier (de leveringstak van het vroegere bedrijf) via een contract van onbepaalde duur.

V.K.: De incumbent levert aan klanten die nooit een leverancier kozen.

Litouwen: Deze klanten worden verder beleverd door de public supplier die verplicht is de klanten binnen het hen toegewezen gebied te beleveren (op verzoek van de klant).

Ierland: Voor gas is er geen 'default supplier' elke klant moet een leverancier hebben alvorens er geleverd wordt. Voor elektriciteit is de default supplier ESB Customer Supply. ESB CS is dus verplicht te leveren aan afnemers die hiervoor een redelijk verzoek hebben ingediend. Om de competitie aan te moedigen moeten nieuwe grote energieafnemers een contract aangaan met een andere leverancier dan de standaardleverancier ESB CS en grote afnemers die overstappen van ESB CS naar een andere leverancier kunnen niet terugswitchen naar ESB CS behalve in uitzonderlijke gevallen.

Wallonië: Deze afnemers kwamen terecht bij de default supplier.

- **Bestaat er een supplier of last resort (SOLR)?**

Vlaanderen: Nog geen wettelijke regeling.

Nederland: De netbeheerders en de Energiekamer hebben een draaiboek uitgewerkt voor het geval een leverancier plots wegvalt. Hierop werden simulaties gedaan. In 2006 werd deze regeling door de wetgever uitgevaardigd als een 'algemene maatregel van bestuur' (= lagere wetgeving) naar aanleiding van een faillissement in 2003. Na intrekking van een vergunning, kan De Energiekamer de SOLR-regeling afroepen. Vanaf die dag is er een frozen period van tien werkdagen waarbinnen de klanten van de betreffende leverancier niet geswitcht mogen worden. Dit om enerzijds administratieve chaos te vermijden en om anderzijds de boedel te beschermen.

In die periode is er overleg met de curator en of vergunninghouder over een eventuele doorstart of verkoop van het klantenbestand. Als er een akkoord is over dit laatste, worden de klanten in bulk geswitcht naar de nieuwe leverancier. De voorwaarden waaronder de klanten beleverd worden door de nieuwe leverancier blijven dan wel dezelfde als bij de oude leverancier.

Als er geen doorstart of verkoop komt, worden de klanten verdeeld over de bestaande vergunninghouders a rato van hun marktaandeel. In dat geval worden de voorwaarden van de nieuwe leverancier van toepassing. Klanten kunnen binnen de 30 dagen na het einde van de frozen period overstappen naar een andere leverancier zonder kosten.

Eventueel nemen de netbeheerders tijdelijk de inkoop van die leverancier over zodat de levering gegarandeerd wordt.

In principe moet de leverancier aan het begin van de bevroren periode van tien werkdagen zijn klanten informeren. Maar als hij failliet is of als zijn vergunning werd opgezegd, gebeurt dit vaak niet. De Energiekamer doet dat dan uitzonderlijk zelf.

V.K.: Ja, deze procedure is duidelijk neergeschreven in de 'standard license conditions'. De leverancier moet alles in het werk stellen wat redelijk is om te verhinderen dat zijn klanten getroffen worden en dus zijn klanten proberen te overtuigen een andere leverancier te kiezen. Bestaande leveranciers kunnen de klanten overnemen. Elke leverancier kan zich dan bij OFGEM aanbieden waarna OFGEM dan de nieuwe leverancier aanduidt. Als dat niet spontaan gebeurt, kan OFGEM er een aanwijzen. Deze leverancier moet dan alle nieuwe klanten aanschrijven en informeren dat de oude leverancier stopt of gestopt is met leveren vanaf een bepaalde datum en dat hij dan de levering overneemt via een "impliciet" contract. Verder vermeldt hij dat de klant een contract mag aangaan met hem of met een andere leverancier. Hij vermeldt ook zijn tarieven. Deze mogen niet hoger liggen dan de redelijke leveringskosten rekening houdend met het feit dat hij eventueel op korte termijn elektriciteit moest aankopen, verhoogd met een billijke winstmarge. Bij de extra energieaankopen die hij moet doen om te kunnen leveren aan de SOLR-klanten, moet hij alle nodige stappen ondernemen om dit zo voordelig mogelijk te doen. Als de leverancier financiële schade leidt door zijn aanwijzing als SOLR, mag hij hiervoor een schadeclaim indienen.

Litouwen: De publieke leverancier neemt de levering op zich en bijgevolg gelden zijn regels.

Ierland: ESBCS PES (Public Electricity Supplier) werd aangeduid als supplier of last resort voor elektriciteit. Als een leverancier wegvalt, contacteert de SOLR diens klanten binnen de vijf werkdagen. De klanten krijgen dan veertien dagen de tijd om een andere leverancier te zoeken, zoniet worden ze getransfereerd naar de SOLR. Bord Gais Energy Supply is de SOLR voor gas.

Wallonië: Om de continuïteit te garanderen in geval van faillissement neemt de netbeheerder anticipatief maatregelen om deze leverancier onmiddellijk te kunnen vervangen door een andere leverancier. Deze laatste is meestal de standaardleverancier, tenzij de netbeheerder voor deze functie een contract afgesloten heeft met een andere leverancier. De netbeheerder verwittigt ook binnen de tien dagen de betrokken klanten en herinnert hen er aan dat ze mits een maand vooropzeg een andere leverancier kunnen kiezen.

- **Toetredingsdrempels**

Vlaanderen: Hier werd geen grondig onderzoek naar verricht. Toch heeft de VREG de indruk dat de bestaande regelgeving en verplichtingen geïnteresseerde leveranciers niet afschrikt. De dominante positie van Electrabel (als producent) en de kleine geografische markt kunnen wel beschouwd worden als drempels.

Nederland: De Energiekamer heeft onderzoek gedaan naar toetredingsdrempels. Knelpunten uit dit onderzoek werden doorgegeven aan het Ministerie van Economische Zaken. Een belangrijke drempel was het feit dat veel starters moeilijkheden hadden om op de groothandelsmarkt voor gas te komen omwille van de garanties en eisen van Gasterra (shipper).

V.K.: OFGEM reduceerde al enige tijd geleden drempels zoals de eis om geauditeerde rekeningen van de laatste drie jaar en een business plan voor vijf jaar te bezorgen. Het proces voor de toekenning is sterk vereenvoudigd na de 'supply licence review' van 2003 waarbij ze besloten hebben de zaken die niet noodzakelijk waren niet meer op te vragen. Uit het jaarverslag 2006-2007 blijkt dat OFGEM heel wat initiatieven voor betere regulering genomen heeft:

- er vond een nieuwe 'supply license review' plaats waarbij verplichtingen die niet langer de beste bescherming voor de consument boden verwijderd werden
- project 'papierloos': zowel minder papierwerk als bestaande documenten makkelijker leesbaar maken
- nieuwe website na consultatie: makkelijker navigeerbaar, toegankelijk

Bovendien bezit OFGEM een zeer breed informatierecht ten opzichte van de leveranciers. Voorwaarde is wel dat de informatie die door OFGEM opgevraagd wordt noodzakelijk moet zijn om haar taken naar behoren te kunnen uitvoeren.

OFGEM bekijkt momenteel of er nog meer toetredingsbarrières zijn die kunnen aangepakt worden, bijvoorbeeld naleving van de Industry Codes zoals de Balancing & Settlement Code. Ook dit kan kosten met zich meebrengen en een belasting vormen voor de partijen. Meer informatie over deze oefening kan gevonden worden op de website van OFGEM:

- <http://www.ofgem.gov.uk/Markets/RetMkts/ensuppro/Pages/Energysupplyprobe.aspx>
- <http://www.ofgem.gov.uk/Sustainability/Environment/Policy/SmallGens/DistEng/Pages/DistEng.aspx>.

Litouwen: De NCCPE beweert dat er geen toetredingsdrempels zouden zijn. Toch kan het feit dat er maar één pijpleiding is naar Litouwen en dat deze in handen is van Gazprom beschouwd worden als een toetredingsdrempel aangezien Gazprom een zodanige marktmacht heeft dat dit bedrijf zelf kiest aan wie zij gas willen leveren.

Ierland: De Ierse markt is volledig geliberaliseerd sinds 2005. Het is echter een relatief klein eiland wat op zich een toetredingsbarrière zou kunnen zijn.

Wallonië: Nee, alleen wettelijke verplichtingen nakomen en toegangscontract met betrokken netbeheerders ondertekenen.

- **Administratieve vereenvoudiging**

Vlaanderen: De VREG is hier continu mee bezig, ondermeer in het kader van het project 'administratieve lastenverlaging' van de Vlaamse overheid.

Nederland: Een aantal dingen werden gedigitaliseerd (digitaal vergunningendossier) en er is meer informatie dan vroeger over de procedure beschikbaar op de website.

Het digitale vergunningendossier is een elektronisch dossier (extranet – toegang via login) met een overzicht van alle aan de Energiekamer gemelde gegevens. De Energiekamer zal in eerste instantie ingeven over welke gegevens ze beschikt:

- contactgegevens
- jaartal laatste financiële cijfers
- contracten

Daarna ligt de verantwoordelijkheid bij de leveranciers om dit up-to-date te houden. Als een leverancier een aanpassing doet, verschijnt bij de Energiekamer een knipperlicht zodat ze de nieuwe informatie kunnen bekijken. Bij akkoord bevestigt de Energiekamer de nieuwe gegevens en worden ze definitief. Bedoeling is dat de leveranciers spontaan gegevens doorgeven, maar waarschijnlijk zullen ze een aantal keer per jaar aangemaand worden om alles na te kijken en te actualiseren. De Energiekamer wil dit gebruiken als een instrument van toezicht en regulering. Ze willen ook knipperlichten inbouwen, zodat een dossier bijvoorbeeld bovenkomt twee maanden voor de einddatum van een parent guaranty.

V.K.: cfr supra toetredingsdrempels

Litouwen: Om de administratieve lasten te verlagen werd in het verleden al besloten om het aanvraagformulier en de voorwaarden voor een leveringsvergunning op de website te plaatsen. Bovendien werd de mogelijkheid om de voorwaarden voor een leveringsvergunning te versimpelen besproken met de andere Baltische regulatoren.

Ierland: CER wil zoveel mogelijk leveranciers op de markt. Ze staat hen zoveel mogelijk bij bij de aanvraag en zoeken continu naar manieren om de procedure te vereenvoudigen en om de administratieve last voor de aanvrager te reduceren.

Wallonië: Geen digitalisering. Enkel de uitwisseling van informatie bij aangetekende brief is vereenvoudigd.

• Klachtenregeling

Vlaanderen: Bedoeling is dat afnemers zich in eerste instantie richten tot de leverancier of netbeheerder. Pas als men daar geen afdoende antwoord vindt kunnen ze een klacht richten aan de VREG. Als de VREG bevoegd is wordt ze behandeld, zoniet wordt ze doorgestuurd naar de bevoegde instantie. De VREG heeft tot op heden sporadisch onderzoek gedaan naar de klachtensystemen van de leveranciers.

Nederland: Sinds 2006 doet de Energiekamer onderzoek naar de perceptie van de klant met betrekking tot het proces van klachtenafhandeling (zie boven). In 2006 deed de Energiekamer een nulmeting en bleek geen enkel klachtensysteem in orde. In 2007 was er de een-meting: per maand worden afnemers bevraagd die in de betreffende maand een afgeronde klacht hadden. Daaruit bleek dat drie bedrijven niet in orde waren. Er werd een concept bindende aanwijzing verstuurd aan deze drie leveranciers om zich binnen bepaalde termijn in regel te stellen. Uiteindelijk kregen twee leveranciers een definitieve bindende aanwijzing.

V.K.: De leverancier moet een klachtenprocedure hebben voor huishoudelijke afnemers. Sinds 1 oktober 2008 verving de "Consumer Estate Agents and Redress Act 2007" (hierna "the CEAR Act") de "Gas and Electricity Consumers Council", beter gekend als Energywatch, door een systeem waarbij de afnemers zich kunnen wenden tot de drie volgende entiteiten:

- Consumer Direct: Deze entiteit fungeert als centraal aanspreekpunt voor consumenten waarbij er informatie en advies over alle mogelijke markten gegeven wordt;
- Een wettelijke bemiddelingsorganisatie die door OFGEM is goedgekeurd: De ombudsdienst voor energie (the Ombudsman Service Limited (tOSL)) verving de vrijwillige regeling, die in opdracht van OFGEM opgezet is in 2006 door de energiesector, door een wettelijke entiteit waarvan zowel alle energiebedrijven die leveren aan huishoudelijke afnemers en micro-ondernemingen als de netbeheerders sinds 1 oktober 2008 lid van moeten zijn. tOSL regelt geschillen tussen energiebedrijven en klanten en heeft de bevoegdheid om klanten een schadevergoeding tot £5,000 toe te kennen. De bevoegdheid van de tOSL is uitgebreid tot micro-ondernemingen evenals huishoudelijke klanten.
- Een nieuw orgaan (the National Consumer Council ("NCC") beter gekend als Consumer Focus) dat optreedt voor de rechten van de consument en individuele klachten behandelt met betrekking tot afsluiting of waarbij een kwetsbare consument betrokken is.

Als gevolg van de CEAR Act, heeft OFGEM een nieuwe plicht om standaarden op te stellen waaraan voldaan moet worden bij het behandelen van klachten. Sinds 1 oktober 2008 zijn deze standaarden van toepassing op klachten van huishoudelijke klanten en micro-ondernemingen gericht aan leveranciers en netbeheerders.

Als een klacht betrekking heeft op een kwestie die door de relevante vergunninghouder niet kan worden opgelost en de klant ontevreden is over de conclusies (vaststelling) van de Ombudsman voor Energie, kan de klant de zaak naar OFGEM doorverwijzen voor het beslechten van dit geschil mits dit binnen de bevoegdheid van OFGEM valt (bijvoorbeeld geschil over aansluitingskosten).

Litouwen: De NCCPE krijgt nog geen echte klachten, men krijgt eerder vragen die beantwoord worden door verschillende departementen afhankelijk van de inhoud van de vraag

Ierland: De CER heeft een apart team dat zich bezighoudt met het behandelen van klachten, nl. het Customer Affairs Team. Zij behandelen vooral de klachten tegen de publieke leverancier. Andere klachten met betrekking tot leveranciers en netbeheerders worden doorgestuurd naar de relevante divisie: transmissie/distributie/retail. Steeds wordt eerst nagaan of de persoon die de klacht heeft ingediend, eerst de betrokken leverancier/NB heeft gecontacteerd en of de klacht nog steeds onopgelost is.

Hiernaast hebben de leveranciers een aantal codes met goede praktijken moeten opmaken (die goedgekeurd zijn door de CER). Eén van die codes moeten gaan over klachtenbehandeling.

Wallonië: klachten tegen leveranciers en netbeheerders worden opgevolgd en correctieve maatregelen worden met hen besproken. Indien nodig mogen boetes opgelegd worden.

- **Is er structureel overleg met de leveranciers?**

Vlaanderen: Er is overleg, maar niet op een gestructureerde manier.

Nederland: Een aantal keer per jaar vindt een vergadering plaats met de klankbordgroep waarin alle leveranciers vertegenwoordigd zijn. Daarin kunnen een aantal zaken voorgesteld/afgetoetst worden. Maar ook binnen een project wordt vergaderd met de klankbordgroep.

Contacten zijn er ook via Energiened (waartoe de meeste leveranciers toegetreden zijn) en via de Vereniging voor Marktwerking en Energie (branchevereniging voor nieuwkomers op de Nederlandse energiemarkt).

Elke leverancier heeft ook zijn eigen account manager (vast aanspreekpunt) binnen de Energiekamer.

V.K.: Bij wijzigingen is er overleg via werkgroepen en meetings.

Litouwen: Men heeft jaarlijks publieke hoorzittingen met de sector. Ook in verband met de prijsregulering is er overleg.

Men organiseert ook vergaderingen met de independent supplier in verband met de financiële informatie die zij moeten verschaffen aan de regulator.

Over tekstvoorstellen voor aanpassingen aan regelgeving wordt op voorhand geen hoorzitting georganiseerd.

Ierland: Op regelmatige basis heeft de CER contact met de leveranciers en voornamelijk op basis van:

- Public Consultation Proces: waarbij de leveranciers uitgenodigd worden om commentaar te geven op voorstellen en beslissingen van de CER.
- Industry Governance Group (IGG): dit is een zeswekelijkse vergadering met de verschillende partijen in de sector die voorgezeten wordt door de CER. De agenda wordt bepaald door punten aangehaald door de CER of de leveranciers.

Begin 2008 was er ook een eerste jaarlijkse meeting waarop de agenda voor 2008 voor de verschillende departementen werd toegelicht: (<http://www.cer.ie/en/information-centre-newsroom.aspx?article=94cfda56-e5d6-4d93-b877-3a9f54c33427>).

Daarnaast bestaat er ook een apart technisch forum, vergelijkbaar met UMIK.

Wallonië: Er wordt gedebatteerd tijdens driemaandelijks meetings, zowel met de leveranciers afzonderlijk als samen met de netbeheerders.

2.7. Economisch

- **Wat zijn de economische en financiële eisen die gesteld worden aan een kandidaat leverancier?**

Vlaanderen: Er zijn niet echt eisen, maar aan de hand van een aantal documenten moet blijken dat de aanvrager financieel capabel is om te leveren.

Nederland: Een leverancier moet een buffer hebben zodat hij zes maanden kan blijven leveren zonder inkomsten. Er is een studie gedaan en een model ontwikkeld om in de toekomst te kijken: op basis van een aantal in te vullen parameters, wordt een financieel plan gegenereerd dat meegenomen wordt in de beoordeling.

De Energiekamer waakt erover om gelijke gevallen gelijk te behandelen. Een internationaal bedrijf met rating is echter niet vergelijkbaar met een kleine leverancier. Bij nieuwkomers wordt naar het resultaat van de GRID (soort financieel plan) gekeken. De lat mag niet te hoog liggen. Maar de Energiekamer wil evenmin het verwijt krijgen dat ze faillissement niet zagen aankomen.

V.K.: Vroeger werd veel opgevraagd zoals een businessplan voor de komende vier à vijf jaar en eis dat de vennootschap drie jaar relevante ervaring had (barrière voor nieuwe en jonge bedrijven!). Nu wordt dit allemaal niet meer opgevraagd (sinds 2003) want de markt is voldoende ontwikkeld. Bedrijven kunnen en zullen failliet gaan en je kunt dat niet controleren, cfr. ENRON. Je kunt het business plan ook niet afdwingen. De toekenning van de vergunning impliceerde niet dat OFGEM akkoord was met het businessplan maar dat argument gebruikten sommige leveranciers wel naar ondermeer hun bankiers toe om funding/kredieten te krijgen.

Er worden ook nooit een parent guaranty gevraagd.

OFGEM vraagt dus totaal geen financiële informatie op. Wel moeten leveranciers de 'Balancing and settlement code' onderschrijven (standaard vergunningsvoorwaarde) en daarin zit een financiële check. Ook bestaat er een goed SOLR-systeem (supplier of last resort).

Litouwen: De kandidaat-leverancier moet een auditrapport over zijn activiteiten en een balans en resultatenrekening van de laatste twee jaar bezorgen. Op basis daarvan worden een aantal ratio's berekend (bijvoorbeeld schuldratio) en vergeleken met internationale standaarden. De financiële gezondheid wordt onderzocht door middel van een puntensysteem: aan de uitkomst van de ratio's worden punten toegekend. Als je een bepaald aantal punten haalt, is het OK. Het is een simpel systeem maar het kan wel aanleiding geven tot discussie over de interpretatie van de cijfers.

Vooraf evoluties worden opgevolgd en er wordt ook een benchmark op uitgevoerd. Als een leverancier twee jaar na elkaar een slecht puntentotaal krijgt, kan de regulator de licentie opschorten, zeker als ze geen aanvaardbare uitleg krijgen.

Ierland: CER neemt een aantal elementen in beschouwing bij de beoordeling van een vergunningsaanvraag, zoals het feit of voldoende financiële, bestuurlijke en technische middelen aanwezig zijn om te verzekeren dat de aanvrager kan voldoen aan de voorwaarden die gelden voor de vergunning. Elke aanvraag wordt apart bestudeerd en als de informatie niet volstaat, kunnen bijkomende gegevens gevraagd worden. In de richtlijnen is duidelijk gespecificeerd dat de toekenning van een vergunning niet betekent dat CER de ingediende plannen bekrachtigt of goedkeurt. De vergunning kan niet beschouwd worden als een garantie voor het financiële succes van een vergunninghouder.

Wallonië: Er gebeurt een check op de financiële middelen. Die moeten altijd voldoende zijn om een middelgrote boete voor evenwichtsverliezen te dragen.

- **Welke documenten en gegevens moeten ingediend worden om dit te staven?**

Vlaanderen: De jaarrekening en het jaarverslag van de laatste drie jaar met getekende certificatie + business en financieel plan + bankverklaring moeten ingediend worden om de financiële capaciteit te bewijzen.

Nederland:

- Bestaand bedrijf: jaarrekening met accountantsverklaring. Als de cijfers van het bedrijf geconsolideerd worden in de cijfers van de moedermaatschappij wordt een 403-verklaring van de moeder gevraagd.
- Nieuwkomer + onbekende kleine bedrijven: Openingsbalans + 'De grid'. Dit laatste is een computerprogramma met een inputscherm waarop de leverancier een aantal parameters moet invullen: aantal klanten aan begin en einde van het jaar, leningen, gemiddeld aan- en verkoopprijs, brutomarge, investeringen enz. Als output wordt dan een soort financieel plan voor het eerstvolgende jaar gegenereerd met een aantal ratio's die groen, oranje of rood kunnen kleuren. Als er teveel oranje of rood verschijnt (bijvoorbeeld omwille van aanloopverliezen), wordt dit besproken met de kandidaat-leverancier. Eventueel wordt een vergunning onder financieel voorschrift verleend waarbij de leverancier om de drie of zes maanden gegevens moet aanleveren.
- Recente verklaring rechtbank dat aanvrager niet in staat van faillissement of surséance van betaling verkeert.

V.K.: nihil voor leveringsvergunningen maar er zijn wel financiële vereisten voor netwerklicenties.

Litouwen: Balans en Resultatenrekening van de laatste twee jaar. Een nieuwkomer op de markt kan deze documenten niet bezorgen maar krijgt toch een kans.

Ierland:

- Jaarrekening/cijfers van de laatste twee jaar met bijhorende auditrapporten. Als meer dan drie maanden verlopen zijn sinds het einde van het boekjaar waarvoor gegevens werden verstrekt, een certificaat van de aanvrager waarin hij stelt dat er geen grote wijzigingen waren. Als de aanvrager een 'special purpose vehicle' is, speciaal opgericht voor levering, dan is een verklaring en garanties van de moedermaatschappij nodig. Als de aanvrager net opgericht is: meer aandacht voor businessplan en indien mogelijk garanties van moedermaatschappij.
- Business plan voor vijf jaar:
 - Algemene toelichting
 - Financieel plan (omzet, inkomsten, kosten, financiering) met bijhorende assumpties
 - Cashflow voorspellingen
 - Financieringsbron met waar relevant, bevestiging van kredietverstrekker

Wallonië: De wetgeving vermeldt: "De financiële middelen worden ondermeer aan de hand van de jaarrekeningen van de drie laatste boekjaren aangetoond of, bij gebreke daarvan, van bankverklaringen die het bedrag van de financiële tegoeden vermelden." Voor nieuwkomers worden financiële plannen gevraagd. Een Letter Of Comfort van grotere moederbedrijven wordt regelmatig gevraagd.

2.8. Organisatorisch

Vlaanderen: Dit is geen apart luik in het aanvraagformulier.

Nederland: Er is voor de Energiekamer een uitgebreide vragenlijst ontworpen (bijvoorbeeld wat als een klein bedrijf een groot klantenbestand opneemt. Kan dit?) maar meestal wordt gewoon een businessplan (groeiplan, marketingplan, wervingstrategie, promotie, personeelsbezetting) opgevraagd en verder:

- Beschrijving van de organisatie (boekhouding, financiële administratie, incasso, debiteurenadministratie, ...)
- Voorbeelden van offertes en contracten
- Algemene voorwaarden (als dit de algemene voorwaarden zijn zoals opgesteld door Energiened moeten deze niet meer gecheckt worden)
- Hoe passen ze BAIT (Basis Info Task Force – zie hoger) toe
- Gehanteerde klachten- en geschillenregeling
- Tarieven in kader van vangnet
- Uittrekstel Kamer van Koophandel waaruit blijkt dat aanvrager gerechtigd is om aanvraag te doen
- Kennis van voorgeschreven procedures zoals switching, afsluitbeleid, stroometikettering,...

Volgende vragen worden vrijblijvend gesteld en zijn minder bepalend voor het al dan niet toekennen van de vergunning:

- Hebben ze de gedragscode van Energiened ondertekend?
- Zijn ze lid van Energiened?
- Werken ze met tussenverkopers?
- Zitten ze in proces voor certificatie? (kwaliteit)?
- Administratieve organisatie en interne controle?
- Welke (organisatorische) taken worden uitbesteed? Deze verklaring is wel verplicht.

V.K.: De nadruk van het hele vergunningensysteem ligt op het feit dat de vergunninghouder de standaard vergunningsverplichtingen kent en ze organisatorisch kan naleven. Er worden dan ook geen organisatorische vereisten opgelegd via de vergunning zelf, maar via de Industry Codes zoals de Balancing & Settlement Code.

Litouwen: Voor het organisatorische luik moeten de aanvragers van een leveringsvergunning een lijst van vergunningen en machtigingen voor de energiesector die men bezit bezorgen aan de regulator. Daarnaast moeten ze informatie over de interne organisatiestructuur overmaken.

Ierland: Er worden details van het IT-systeem gevraagd dat gebruikt wordt voor facturering en voor klachtenbehandeling/informatie. Daarnaast wordt gevraagd naar personeelsinvulling.

Wallonië: De aanvrager moet een aangepast organogram hebben met voldoende mankracht (of aanwervingsplannen) met relevante vaardigheden.

2.9. Juridisch

• Overlopen van de geldende wetgeving in verband met leveringsvergunningen?

Vlaanderen: De basis voor de regelgeving betreffende de leveringsvergunning ligt in het decreet van 17 juli 2000 houdende de organisatie van de elektriciteitsmarkt en het decreet van 6 juli 2001 houdende de organisatie van de gasmarkt. Daarnaast worden de leveringsvergunningen geregeld in 2 besluiten:

- Het besluit van de Vlaamse regering van 15 juni 2001 met betrekking tot de leveringsvergunningen voor elektriciteit
- Het besluit van de Vlaamse regering van 11 oktober 2002 houdende de organisatie van de aardgasmarkt

Nederland: Naast de Elektriciteitswet van 1998 en de Gaswet bestaat er natuurlijk nog andere regelgeving in verband met de leveringsvergunning:

- Besluit vergunning elektriciteit aan kleinverbruikers en Besluit vergunning gas aan kleinverbruikers
- Ministeriële regeling afnemers: hierin staat beschreven dat de algemene en bijzondere voorwaarden van een leverancier eerlijk moeten zijn
- Hiernaast zijn er nog een aantal beleidsregels waarin wet- en regelgeving worden geïnterpreteerd, en zo kan men dan op basis van de desbetreffende artikelen in de Elektriciteits- en Gaswet handhaven (zoals bijvoorbeeld in verband met de redelijkheid van opzegvergoedingen)

De wetgeving hieromtrent is te vinden op de website van de Energiekamer. Hiernaast bestaan er ook bindende aanwijzingen in verband met klachtenbehandeling, ook deze zijn te vinden op de website van de Energiekamer.

V.K.: De Gas Act van 1986 en de Electricity Act van 1989 vormen de basis van de regelgeving rond de geliberaliseerde elektriciteits- en gasmarkt in het VK. Hiernaast zijn er nog een aantal andere zaken waaraan de houder van een leveringsvergunning zich aan moet houden:

- Application regulation;
- Exemption orders;
- Standard conditions;
- De vergunning zelf;
- De aanpassingen aan the Utilities Act.

Litouwen: Naast de Law on Energy van 16 mei 2002, is er ook een aparte regelgeving voor elektriciteit en gas (naast de andere sectoren waarvoor NCCPE bevoegd is):

- Elektriciteit:
 - o Law on Electricity van 10 juli 2004
 - o de Licensing Rules of the Electricity Sector van 12 augustus 2006
- Gas:
 - o Law on Natural Gas van 20 maart 2007
 - o Licensing Rules of the Natural Gas Sector van 5 december 2007

Momenteel werkt men aan nieuwe licensing rules.

Ierland: Onderstaande wetgeving vormt de basis voor de Ierse elektriciteits- en gasmarkt:

- Electricity Regulation Act van 1999
- Gas Regulation Act, 2002

Wallonië: De basis wordt gevormd door de volgende decreten:

- Decreet van 12 april 2001 betreffende de organisatie van de gewestelijke elektriciteitsmarkt.
- Decreet van 19 december 2002 betreffende de organisatie van de gewestelijke gasmarkt.

De regeling specifiek met betrekking tot de leveringsvergunningen vindt men in onderstaande besluiten:

- Besluit van de Waalse Regering van 21 maart 2002 betreffende de vergunning voor de levering van elektriciteit;
- Besluit van de Waalse Regering van 16 oktober 2003 betreffende de vergunning voor gaslevering

- **Wat zijn de juridische eisen die gesteld worden aan een kandidaat leverancier?**

Vlaanderen: De kandidaat-leveranciers moeten voldoen aan de voorwaarden op het gebied van professionele betrouwbaarheid en juridische onafhankelijkheid.

Nederland: Er worden geen specifieke juridische eisen opgelegd zoals in Vlaanderen, er wordt eerder gekeken naar de financiële en organisatorische vereisten.

V.K.: Er wordt nagegaan of de bestuurders, ... niet eerder strafrechtelijk zijn veroordeeld.

Ook kijkt OFGEM op de website van Companies House (www.companieshouse.org.uk) en via andere bronnen om er zeker van te zijn dat onderstaande personen niet "disqualified" zijn verklaard door de verschillende rechtbanken en hoven:

- De bestuurders van het bedrijf zelf;
- De bestuurders van elke moedermaatschappij of holding van de aanvrager;
- De belangrijkste aandeelhouders;
- Iedereen die beschikt over een soort van controle over het bedrijf dat de aanvraag doet.

Bovendien gaat OFGEM na of het bedrijf zich niet in staat van insolventie bevindt. Ook hier zal er gebruik gemaakt worden van de website van Companies House en eventueel andere bronnen.

Als al eerder een leveringsvergunning is geweigerd zal OFGEM bekijken wat de redenen van deze weigering zijn en of deze redenen nog steeds van toepassing zijn.

Tenslotte zal OFGEM nagaan of de aanvrager veroordeeld is voor het gebruik van een verboden naam in kader van de Insolvency Act 1986 (Phoenix Company). De reden hierachter is dat men in de UK wil vermijden dat wanneer een bedrijf failliet gaat, men alle assets overmaakt aan een ander bedrijf waarbij ongeveer alle bestuurders ook in het andere bedrijf zetelen en dit andere bedrijf vaak beschikt over dezelfde of een gelijkaardige naam.

Litouwen: Er wordt nagegaan of de aanvragers van de leveranciers hun verplichtingen op het gebied van belastingen, sociale zekerheidsbijdragen... hebben betaald, door de verschillende attesten zelf op te vragen aan de verschillende overheidsinstellingen.

Ierland: Er worden geen specifieke juridische eisen opgelegd aan kandidaat-leveranciers bij de aanvraag van een leveringsvergunning. Kandidaten moeten wel een Iers adres hebben.

Wallonië: In Wallonië wordt, zoals in Vlaanderen, toegezien op de professionele betrouwbaarheid en de onafhankelijkheid van de leveranciers ten opzichte van de netbeheerders.

• **Welke documenten en gegevens moeten ingediend worden om dit te staven?**

Vlaanderen: Er wordt door de VREG bij de aanvraag van een leveringsvergunning nagegaan of de kandidaat-leverancier voldoet aan deze juridische voorwaarden door onderstaande documenten op te vragen:

- Bewijs van niet-faillissement en afwezigheid van gerechtelijk akkoord;
- Een uittreksel uit het strafregister over de vennootschap;
- Een getuigschrift over de door de aanvrager verschuldigde sociale zekerheidsbijdragen;
- Een attest van de directe belastingen waaruit blijkt dat de verschuldigde vennootschapsbelasting betaald werd;
- Een attest van de indirecte belastingen waaruit blijkt dat de verschuldigde btw betaald werd;
- Een verklaring op erewoord.

Nederland: Aangezien er geen specifieke juridische vereisten opgelegd worden door de wetgeving is er ook geen sprake van documenten die hiervoor ingediend moeten worden. Het enige document dat moet ingediend worden dat overeenkomt met wat de VREG opvraagt in het kader van de juridische beoordeling van het aanvraagdossier, is een verklaring van de rechtbank dat de aanvrager zich niet in staat van faillissement of surséance van betaling (~ gerechtelijk akkoord) bevindt.

V.K.: De documenten die ingediend moeten worden is een verklaring dat de volgende personen niet strafrechtelijk veroordeeld zijn:

- De huidige bestuurders van de vennootschap;
- Iedereen die 20% of meer heeft van een bepaalde klasse van aandelen;

- De moedervenootschap of de uiteindelijke holdingvenootschap en haar bestuurders;
- Als de aanvrager geen rechtspersoon is of een eenmanszaak, de perso(o)n(en) wie de effectieve controle van de aanvrager (= een vennootschap zonder rechtspersoonlijkheid) bezit(ten) .

Litouwen: Naast de documenten die de NCCPE zelf opvraagt bij de verschillende overheidsinstellingen (zie vorige vraag) moeten de aanvragers van een leveringsvergunning voor het juridische luik volgende zaken indienen:

- Kopieën van het registratiecertificaat;
- De statuten van de onderneming en dit moet dus ondertekend zijn door het hoofd van het bedrijf en dit moet gezegd zijn als de onderneming moet beschikken over een zegel.

Volgens de nieuwe gaswet zal de aanvrager van een leveringsvergunning ook documenten moeten indienen waarin aangetoond wordt dat de managers en bestuurders niet eerder veroordeeld werden.

Ierland: De kandidaat-leveranciers moeten niet zelf documenten aanleveren.

Wallonië: De kandidaat-leveranciers moeten volgende documenten bij hun aanvraag aanleveren:

- Attesten inzake de betaling van belastingen opgelegd bij de Belgische of buitenlandse wetgeving en voldaan hebben aan de verplichtingen betreffende de betaling van de sociale zekerheidsbijdragen opgelegd bij de Belgische of buitenlandse wetgeving;
- Een uittreksel uit het strafregister of een gelijkwaardig document of een gelijkwaardig document afgegeven door de gerechtelijke of administratieve overheid waarbij aangetoond wordt dat de vennootschap zelf of één van zijn bestuurders of een lid van het directiecomité niet veroordeeld zijn voor een misdrijf die de betrouwbaarheid van de aanvrager aantast en dit 5 jaar voorafgaand aan de aanvraag;
- Bewijs van niet-faillissement en afwezigheid van gerechtelijk akkoord;
- Een verklaring op erewoord waarin gemeld wordt de kandidaat-leverancier geen ernstige fout heeft begaan bij de uitoefening van zijn beroep en zich niet schuldig maakt aan valse verklaringen bij het verstrekken van gegevens krachtens het desbetreffende decreet en uitvoeringsbesluit.
- Verslag van de Algemene Vergadering en de statuten waarin de samenstelling van de bestuurs- en directieorganen wordt vermeld, zodat nagegaan kan worden of voldaan is aan de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de leveranciers ten opzichte van de netbeheerders.

- **Wordt de (beheersmatige en juridische) onafhankelijkheid van de houders van een leveringsvergunning ten opzichte van de netbeheerders gecontroleerd?**

Vlaanderen: De VREG onderzoekt de onafhankelijkheid voornamelijk in hoofde van de netbeheerders. Hiernaast wordt wel aan de kandidaat-leverancier gevraagd en dit via de verklaring op erewoord om te verklaren dat "de aanvragen voldoet aan de voorwaarden die door het besluit van de Vlaamse Regering van 15 juni 2001 met betrekking tot de distributienetbeheerders voor elektriciteit gesteld worden inzake beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de houders van een leveringsvergunning ten opzichte van de netbeheerders.

Nederland: Dit gebeurt signaalgedreven en er is de verplichte eigendomssplitsing.

V.K.: Er wordt enkel gecontroleerd of de aanvrager van een leveringsvergunning al beschikt over een vergunning inzake netbeheer. Als dit het geval is zal de leveringsvergunning geweigerd worden (en indien de aanvrager voor een vergunning betreffende netbeheer al over een leveringsvergunning beschikt, zal de vergunning betreffende netbeheer geweigerd worden).

Litouwen: De benodigde onafhankelijkheid werd ingeschreven in artikel 32 van de wet op elektriciteit, in dit artikel stelt men dat de hoofden van de DNB en de leverancier onafhankelijk van elkaar moeten

opereren en enkel kunnen deelnemen in het management van één van deze activiteiten. Men kijkt niet het aandeelhouderschap bij deze ondernemingen na.

Ierland: Ja, het aandeelhouderschap van de aanvrager wordt onderzocht tot op niveau van de uiteindelijke moedermaatschappij om zeker te zijn dat de leverancier onafhankelijk is van de netbeheerder.

Wallonië: Hierop wordt de nadruk gelegd.

2.10. Technisch

Op technisch vlak valt op dat in de vergunningsprocedure door de Energiekamer en OFGEM heel wat minder gevraagd wordt dan door de VREG: één vraag bij de Energiekamer en geen vragen bij OFGEM. Bij OFGEM worden enkele technische vereisten dan weer afgedekt via de 'standard license conditions'. In vergelijking met de Energiekamer en OFGEM vraagt de VREG technisch meer dan strikt gezien nodig, dit blijft wel nuttig omdat een aantal vragen eerder sensibiliserend bedoeld zijn of nuttige informatie voor ons oplevert.

NCCPE stelt geen technische eisen in de vergunningsfase, zij beperken zich tot het evalueren van de IT mogelijkheden van de kandidaat leveranciers. In de procedure die een vergunde leverancier moet doorlopen alvorens te mogen leveren worden de belangrijkste technische vereisten afgedekt.

Bij de aanvraag onderzoekt CER wel of voldoende technische middelen aanwezig zijn om te verzekeren dat de aanvrager kan voldoen aan de voorwaarden met betrekking tot de vergunningen.

De procedure van jaarlijkse opvolging is minder uitgebreid en systematisch (de Energiekamer) of vervangen door andere rapporteringen (OFGEM).

De Cwape werkt op technisch vlak wel zeer gelijkaardig als de VREG, maar bijkomend bestaan twee soorten van 'beperkte' leveringsvergunning:

- o beperkte hoeveelheid geleverde energie (25 GWh gas/j of 10MW elek.)
- o beperkt aantal afnemers (max.10)

• Wat zijn de technische eisen die gesteld worden aan een kandidaat leverancier?

Vlaanderen: De technische eisen van de VREG voor de levering van elektriciteit/gas zijn voornamelijk het voorleggen van bewijzen voor het realiseren van het evenwicht tussen geproduceerde of aangekochte en geleverde hoeveelheid en zijn capaciteit om te communiceren volgens de Ediel-UMIG. Als bij de productie of aankoop van elektriciteit/gas beroep wordt gedaan op een derde partij dan eist de VREG van deze partij een bewijs van samenwerking met de aanvrager.

Nederland: De technische toets is een zeer marginale toets. Hoofdrede is dat Tennet de meeste zaken al afcheckt.

V.K.: OFGEM stelt geen technische eisen als onderdeel van de aanvraagprocedure, maar de verschillende Codes die vergunninghouders moeten ondertekenen eens de vergunning in werking is getreden, stellen wel technische vereisten.

Litouwen: NCCPE stelt geen technische eisen, een leverancier hoort alleen energie te kunnen verhandelen en heeft daarbij de klassieke bureel- en IT-benodigdheden nodig.

Ierland: : De technische eisen van CER variëren van geval tot geval. Er worden naar eigen goeddunken voldoende eisen gesteld om de licentiecondities te vervullen. De technische toets beperkt zich tot het evalueren van het IT systeem waarover de kandidaat leverancier beschikt om zijn klanten te factureren en om een goede dienstverlening aan te bieden. Zoals de financiële informatie wordt ook deze informatie afgewogen tegen het business plan. Daarnaast is ook het organigram gevraagd

(aantal personeelsleden) met de adressen waar de personen te werkgesteld zijn. CER kan indien zij dat nodig acht bijkomende vragen stellen.

Pas na het verkrijgen van een licentie start de kandidaat leverancier 'the market assurance process': hierin worden de businessprocessen en het berichtensysteem uitgetest van de kandidaat-leverancier door een Assurance body. Om hierin te slagen moet de nieuwkomer business applications ontwerpen, procedures en instructies opstellen om aan te tonen dat hij marktconform kan opereren. Het rapport van deze audit wordt naar CER gestuurd voor goedkeuring.

Wallonië: De CWAPE vereist dat de kandidaat leverancier over voldoende mankracht en IT-middelen beschikt om zijn handelsactiviteiten te kunnen uitvoeren. Hij kan ook mankracht inhuren

- **Welke documenten en gegevens moeten ingediend worden om dit te staven?**

Vlaanderen:

Indien beroep wordt gedaan op een derde partij, worden voor onderstaande activiteiten de volgende documenten gevraagd:

- een ondertekende verklaring van samenwerking met de derde partij betreffende het realiseren van het evenwicht tussen geproduceerde of aangekochte en geleverde hoeveelheid elektriciteit/gas
- een ondertekende verklaring van samenwerking met de derde partij betreffende de communicatie met de distributienetbeheerder volgens de Ediel-UMIG.
- een ondertekende verklaring van samenwerking met de derde partij betreffende de productie of aankoop van elektriciteit/gas

Nederland: Enkel de volgende documenten zijn nodig:

- elektriciteit: er moet aangetoond worden dat de programmaverantwoordelijkheid geregeld is door overmaken van de overeenkomst met Tennet of met de programmaverantwoordelijke.
- gas: een schatting van de verwachte afzet, de overeenkomsten voor de aankoop van het gas en het daarvoor benodigde transport

V.K. en Litouwen: Er zijn geen documenten gevraagd.

Ierland: CER vraagt een algemene beschrijving van het IT systeem en een organigram met de vermelding van de adressen waar de werknemers geregistreerd zijn. Andere rapporten worden verderop in de 'Supply Licence Application Process' gevraagd na het bekomen van de vergunning.

Wallonië: Een uiteenzetting van de geplande strategie om aan de technische regelgeving te voldoen, meer bepaald op het vlak van communicatie en berichtenverkeer met ander marktspelers.

- **Is het voor de leveringsvergunning vereist om akkoord te gaan met sectorafspraken (bv. afspraken rond settlement)**

Vlaanderen: Neen

Nederland: Neen, zie ook volgende vraag. Er wordt wel een verklaring in verband met de gedragscode van EnergieNed gevraagd (is echter niet verplicht).

V.K.: Voor elektriciteit is het een supply license condition (onderdeel "Industry codes") om de Balancing and Settlement Code (BSC) te ondertekenen. Het equivalent voor gas is de Uniform Network Code (UNC).

Litouwen: Neen. De 'Transmission system operator' en de 'market operator' zijn hiervoor verantwoordelijk. De 'Market operator' is verantwoordelijk voor de organisatie en administratie van de handel in elektriciteit en het regelen van de betalingen tussen producenten, leveranciers en klanten. Deze activiteiten zijn ook onderworpen aan de vergunningswet. De marktoperator heeft dus ook een vergunning nodig.

Ierland: Na het verkrijgen van de vergunning, moet de leverancier om elektriciteit te mogen leveren aan eindklanten ook;

- de Trading and Settlements Code onderschrijven (regels vastgelegd in SEM door SEMO)
- Marktprocessen garanderen (voldoende IT-infrastructuur hebben om o.a. switches te garanderen)
- De distributieakkoorden nakomen (ESB Networks)
- De transmissieakkoorden nakomen (Eirgrid)
- De meterregistratieakkoorden nakomen (ESB Networks).

De leverancier neemt zelf contact op met deze partijen om dit in orde te brengen.

Voor gas moet de kandidaat leverancier geen sectorafspraken maken om een vergunning te bekommen. Om in de gasmarkt te opereren moet een 'shipper/supplier' eerst de 'Code of Operations' ondertekenen die de marktregels detailleren voor het gebruik van het transportsysteem (transmissie en distributie).

Wallonië: Neen, de leveringsvergunning is de eerste stap om in de markt te komen.

- **Is er een set van specifiek technische verplichtingen verbonden aan de leveringsvergunning?**

Vlaanderen: Neen

Nederland: Neen, de leverancier moet wel de codes volgen zoals informatiecode (informatie uitwisseling), systeemcode, netcode, meetcode maar deze verplichting geldt los van de leveringsvergunning.

V.K.: De supply license conditions leggen het tekenen van de BSC op, en het volgen van andere industry codes voor distributie- (DCUSA) en transmissienet (CUSC).

Litouwen: Neen

Ierland: Neen

Wallonië: De technische reglementering, in hoofdzaak de toegangscodes verplicht leveranciers te communiceren conform de MIG.

- **Hoe wordt er omgegaan met specifieke situaties zoals directe lijn, privé-netten, enz.?**

Vlaanderen: Voor de levering van elektriciteit aan **meerdere** eindafnemers via een directe lijn, met name een elektrische leiding die geen deel uitmaakt van het distributienet, is een leveringsvergunning vereist. De levering van elektriciteit aan verschillende eindafnemers via een privé-net dient gelijk gesteld te worden met de levering van elektriciteit via een directe lijn of een net van directe lijnen. Bijgevolg kan gesteld worden dat deze situaties vereisen dat de producent/leverancier voor de levering aan eindafnemers via een privé-net op basis van de huidige wetgeving over een leveringsvergunning dient te beschikken.

Nederland: Een aantal situaties zijn vrijgesteld van vergunning en worden beschreven in de wetgeving en in de informatie over de aanvraagprocedure:

- publieke lichtvoorziening
- wanneer leverancier een WKK heeft op rekening en risico van de afnemer
- Belgische leverancier voor een klein aantal afnemers langs de grens
- niet-bedrijfsmatige levering aan minder dan 15 afnemers of bedrijven.

Over andere situaties wordt momenteel nagedacht, bijvoorbeeld over bungalowparken heeft de Energiekamer intussen een nieuwe beslissing genomen.

V.K.: Voor directe lijnen, privé-netten is geen vergunning nodig. De uitzonderingen worden beschreven in wetgeving en het is je rol als aanvrager om daarvan op de hoogte te zijn.

Litouwen: Het net dat een onderneming aanlegt om zijn zaken te runnen en de verbruikers (vb. een camping) worden beschouwd als een 'Internal customer grid' - Intern aan de zaak. De eigenaar koopt energie en gebruikt deze voor zijn business. Hiervoor is geen leveringsvergunning vereist.

Voor levering via directe lijnen is wel een leveringsvergunning verplicht.

Ook als een bedrijf doorverkoopt aan een ander bedrijf tegen kostprijs (dus zonder er winst mee te maken) is geen leveringsvergunning nodig.

Voor een directe lijn is wel een bouwvergunning nodig. Maar men wil dit zoveel mogelijk vermijden omdat ze langs die weg transmissie/distributietarieven ontlopen. Zo zijn er ook bedrijven die transformers kopen en rechtstreeks afnemen van het transmissienet om zo de distributietarieven te ontlopen. Een directe lijn zal enkel worden toegestaan als de aansluiting op distributie/transmissie geweigerd werd.

Ierland: Levering aan burelen via directe lijn is niet toegelaten. Ook privé-netten zijn niet toegelaten, zelfs niet voor campings.

Onder sectie 14 van de Electricity regulation Act van 1999 zoals gewijzigd in 2005, een vergunning voor de uitbating van een distributienetsysteem kan alleen gegeven worden aan ESB Networks (of een dochteronderneming daarvan) en dus alleen ESB Networks mag een distributienet uitbaten, dit wil zeggen elektriciteit via een distributiesysteem (elektrische leidingen enz) transporteren tot bij eindklanten. De definities van eindklant en van gebouwen houden in dat afspraken om elektriciteit van een gebouw naar een ander te transporteren via een alternatief distributiesysteem een privé netwerk leiden tot een privénet wat wettelijk niet toegelaten is.

Wallonië: In beide gevallen is er een leveringsvergunning vereist. Voor een vergunning met beperkingen zijn de voorwaarden voor werkkraft en organisatie lichter.

- **Is het voorleggen van balancing of sourcing-contracten verplicht?**

Vlaanderen: neen, de VREG vraagt wel een verklaring van samenwerking indien het realiseren van het evenwicht tussen geproduceerde of aangekochte en geleverde elektriciteit/gas aan een derde uitbested. Indien het niet wordt uitbestede dan gaat de VREG na of de aanvrager een gekende evenwichtsverantwoordelijke is voor elektriciteit (lijst Elia) of bevrachter voor gas (leveringsvergunning CREG).

Nederland: Ja, zie vereiste documenten.

V.K.: Niet voor de vergunning, maar de Balancing and Settlement Code legt hier wel reeds verplichtingen op. In het algemeen volgt Ofgem de redenering dat de markt zichzelf regelt, zodat je niet in business komt als je niet in orde bent. Dit wordt aangevuld met een "enforcement"-politiek als geconstateerd wordt dat je toch niet in orde bent met de regels.

Litouwen: Neen. De transmission system operator is verantwoordelijk voor de balancing van de opgewekte hoeveelheid aan elektriciteit die nodig is om de vraag te voldoen met de hoeveelheid energie die producenten en leveranciers opgeven via de market operator.

Ierland: neen.

Wallonië: Voor elektriciteit is een contract met de evenwichtsverantwoordelijke vereist. Voor gas is het voldoende dat er met overtuigende argumenten aangetoond wordt dat er een succesvol perspectief is voor het evenwicht.

- **Worden ondernemingen in oprichting hiervan vrijgesteld?**

Vlaanderen: Neen.

Nederland: Zie hoger, wel voor het indienen van de aanvraag, maar voor de finale toekenning moeten alle documenten aanwezig zijn.

V.K.: Niet van toepassing want OFGEM stelt geen technische eisen

Litouwen: Niet van toepassing. Ondernemingen in oprichting kunnen geen vergunning opvragen.

Ierland: Niet van toepassing

Wallonië: Neen, ook voor beginnende leveranciers gelden dezelfde regels.

- **Is er zowel een verplichting tot contracten voor transport/toegang tot de netten als voor balancing of sourcing?**

Vlaanderen: Toegang tot het distributienet wordt niet afgecheckt want en wordt pas geregeld na het bekomen van de vergunning.

Nederland: Zie vraag over verplichte documenten.

V.K.: De verplichtingen van deze contracten worden uiteengezet in de verschillende Industry codes waaraan een vergunninghouder moet voldoen.

Litouwen: Neen

Ierland: Voorwaarde om te mogen leveren is de Distribution code 'DUoS (Distribution Use of system) agreement' en een grid code 'TUoS (Transmission Use of System) agreement' ondertekenen echter, de aanvrager moet eerst een licentie aanvragen en dan de DUoS en TUoS overeenkomsten te ondertekenen.

Wallonië: Er is geen verplichting in het kader van de vergunning maar men kan niet leveren zonder vooraf deze contracten af te sluiten.

- **Is er sprake van een bepaalde volgorde voor het bekomen van contracten en vergunningen, bijvoorbeeld eerst contract voor balancing/sourcing, vervolgens leveringsvergunning, vervolgens contract voor transport?**

Vlaanderen: De contracten voor balancing/sourcing zijn nodig voor de vergunning. De vergunning is nodig om toegang tot het distributienet te krijgen

Nederland:

- De contracten voor balancing/sourcing zijn nodig voor de vergunning. Soms is een iteratie nodig tussen beide processen.

- De vergunning is nodig om toegang tot het distributienet te krijgen, maar niet omgekeerd. In uitzonderlijke gevallen gaf de Energiekamer een soort intentieverklaring zodat de leverancier tijdig switchberichten zou kunnen sturen. Regionale netbeheerders gaan uit van het vergunningenregister van de Energiekamer.

V.K.: De supply license conditions leggen enkel het tekenen van de Codes op. Dit kan gelijktijdig met de aanvraag gebeuren.

Litouwen: neen

Ierland: ja, eerst de leveringslicentie aanvragen daarna de 'Party & unit registration under the Trading & Settlement Code', DUoS, TUoS agreements en meter registration agreement ondertekenen.

Wallonië: Niet voor de leveringsvergunning. In de praktijk hebben de toegangscontracten opschortende voorwaarden van dezelfde orde.

- **Toegangscontract of reglement?**

- **Aansluitingscontract of reglement?**

Vlaanderen:

- De distributienetbeheerders hebben een toegangsreglement. Leveranciers doen bovendien een aanvraag om toegang te verkrijgen.
- De distributienetbeheerders hebben een aansluitingsreglement en vanaf een bepaalde grootte moeten afnemers ook een contract afsluiten.

Nederland: Deze vragen hebben niet onmiddellijk met de vergunning te maken en de betrokken personen konden hier niet goed op antwoorden. Er bestaat een "aansluitingen- en transportovereenkomst" van de Regionale netbeheerder maar meer uitleg kon hierover niet gegeven worden.

V.K.: Deze vragen hebben niet onmiddellijk met de vergunning te maken, wel met de diverse Codes die de vergunninghouder moet naleven. Er werd verwezen naar de industry codes voor distributienetten elektriciteit (DCUSA-overeenkomst).

Litouwen: neen

Ierland: ook in Ierland hebben deze vragen niet te maken met leveringsvergunning. De toegangs- en aansluitvoorwaarden zijn deel van DUoS agreement, getekend door de distributienetbeheerder en de leverancier.

Wallonië: Deze vragen hebben geen betrekking op de leveringsvergunning, controle van toegangsvoorwaarden van distributienetbeheerders wordt los daarvan gemaakt.

2.11. Overleg tussen de Baltische staten

Litouwen werd gekozen als benchmarkpartner omdat Estland, Letland en Litouwen in een werkgroep de mogelijkheden onderzocht hebben om een gemeenschappelijk vergunningensysteem in te voeren in de drie staten. Idealiter zou de onderneming maar één licentie moeten aanvragen, die dan ook in de twee andere staten geldig zou zijn. Een eengemaakt, geharmoniseerd systeem zou opvolging van de vergunningen vergemakkelijken en acties van de regulatoren naar de vergunninghouders toe krachtiger maken. Enkele vergelijkingen tussen de verschillende landen op basis van rapport maart 2007:

	Estland	Letland	Litouwen
Belangrijkste vereisten	<ul style="list-style-type: none"> - bedrijf geregistreerd in Handelsregister Estland - kapitaal min. €32.000 - business plan 	<ul style="list-style-type: none"> - bedrijf geregistreerd in Handelsregister Letland - verklaring van de Dienst Staatsinkomsten dat belastingen en andere verplichtingen voldaan zijn - overzicht activiteiten en business plan - doelgroep - documenten om de kwalificatie van personeel te staven 	<ul style="list-style-type: none"> - bedrijf geregistreerd in Handelsregister Litouwen - informatie over de interne organisatie - lijst van vergunningen en autorisaties voor activiteiten in de elektriciteitssector verkregen door het bedrijf en haar vestigingen - balans en audit rapport laatste 2 jaar - verklaring om te voldoen aan de vergunningsvereisten
Wie reikt vergunning uit?	regulator	regulator	regulator

Kosten	Bij uitreiking: € 640 Jaarlijks: € 640	Bij uitreiking: € 143 Jaarlijks: 0,2% van de netto-omzet in het voorbije jaar voor wat betreft de openbare diensten geleverd door het bedrijf (?)	Bij uitreiking: € 580
Duurtijd	Onbeperkt	5 jaar	Onbeperkt

De drie landen concludeerden dat er niet zo'n grote verschillen waren tussen de drie systemen en dat de minimumeisen geen toetredingsdrempels zijn, al kan er wel gediscussieerd worden over hoe uitgebreid het business plan moet zijn. De belangrijkste barrière voor het traden van elektriciteit binnen de Baltische staten, zijn de vergunningen voor de import en export van elektriciteit in Litouwen en Estland.

Het afschaffen van leveringsvergunningen is geen optie want dan zouden de regulatoren niet meer de nodige informatie kunnen verkrijgen, zouden ze geen inbreuken meer kunnen vaststellen, de markt niet meer kunnen opvolgen. De markt en de regionale omgeving zijn nog niet rijp om nationaal vergunningenbeleid te elimineren. Maar afhankelijk van de verdere marktontwikkeling, zouden de vereisten geminimaliseerd kunnen worden en kan wederzijdse erkenning van vergunningen het doel worden. De regulatoren willen al wel een aantal tussenstappen initiëren om de toegang van nieuwe leveranciers te faciliteren:

- 1) Zo snel mogelijk vergunningen voor import en export afschaffen
- 2) toegang tot informatie voor kandidaat-leveranciers vergemakkelijken door vergunningsvereisten en andere nuttige informatie op de website te zetten en procedure vereenvoudigen en inkorten
- 3) bijhorende aanpassingen voorstellen aan de wetgevers.

De regulatoren benadrukken dat in het algemeen vergunningen geen serieuze of grote barrière vormen voor de ontwikkeling van de markt. Integendeel, vergunningen worden gebruikt als middel om de regulator toe te laten de markt op te volgen, de marktstabiliteit te verzekeren en de klanten te beschermen.

3. Stakeholdersenquête: visie leveranciers op aanvraag en opvolging

De VREG liet in het najaar van 2007 een stakeholdersenquête uitvoeren door het marktonderzoeksbureau Significant. Ook de tevredenheid over de aanvraagprocedure en de daaropvolgende opvolging en rapportering kwam aan bod in deze enquête.

Enkel de leveranciers die de voorbije twee jaar een dossier indienden werden via Internet ondervraagd over de aanvraagprocedure. Het gaat dan over vijf leveranciers waarvan er drie tevreden en twee zeer tevreden waren over de aanvraagprocedure in het algemeen. Alle leveranciers zijn ook tevreden over het kanaal van de aanvraag en de administratieve werklust. Eén leverancier klaagt over de doorlooptijd.

De tevredenheid van de opvolging is enkel gemeten bij deze respondenten die tussen 1 jaar en 2 jaar geleden of meer een aanvraag hebben ingediend. Vijf van de zes leveranciers waren tevreden tot zeer tevreden over de manier waarop de opvolging gebeurt. Een leverancier was niet tevreden.

Alle 6 leveranciers zijn tevreden over het kanaal. De administratieve werklust wordt door de helft van de leveranciers (3/6) als minder positief beoordeeld.

De communicatie met medewerkers van de VREG in het kader van dossierbehandeling verloopt vlot. Er werd ook gepeild naar de tevredenheid over aspecten zoals zorgvuldigheid, luisterbereidheid, kennis van zaken van de VREG medewerkers, bereikbaarheid, beleefdheid, vriendelijkheid, pro-

activiteit. Quasi alle leveranciers zijn tevreden over deze aspecten met uitzondering van 2 leveranciers die ontevreden zijn over de pro-activiteit en bereikbaarheid.

4. Conclusies

Eenzijds doet de werkgroep een aantal concrete aanbevelingen die op korte termijn (1 à 2 jaar) kunnen gerealiseerd worden. Anderzijds zijn er strategische discussies waar de werkgroep een richting aangeeft maar die grondiger binnen de VREG bediscussieerd moeten worden. Het betreft projecten waarvoor meestal (gewijzigde) wetgeving nodig is. Een aantal zaken wil de VREG eerst aftoetsen met de sector alvorens ze in te voeren.

Op het vlak van administratieve vereenvoudiging scoort de VREG niet slecht in vergelijking met de benchmarkpartners. Enkel OFGEM doet beter door quasi geen gegevens op te vragen bij de aanvraag en opvolging. Dit is het gevolg van het feit dat de markt er rijper is dan in Vlaanderen. Volgens de VREG is het in Vlaanderen nog te vroeg om alles over te laten aan de markt. De VREG heeft in het verleden trouwens al een aantal inspanningen gedaan met het oog op administratieve vereenvoudiging en facilitatie van de procedures zoals een duidelijk modelformulier voor de aanvraag van een vergunning. Toch zijn er nog een aantal mogelijkheden die verder besproken worden: uitbouwen extranet, zelf meer documenten opvragen, financieel onderzoek overlaten aan netbeheerders, afstemmen met de andere regulatoren.

Andere aanbevelingen hebben tot doel de marktwerking te verbeteren (bijvoorbeeld supplier of last resortregeling uitwerken) of de consument beschermen (bijvoorbeeld Belgisch verkoopskantoor voor leveranciers aan huishoudelijke afnemers eisen). Nog andere acties moeten de interne procedures van de VREG met betrekking tot de behandeling van leveringsvergunningen op punt stellen (intern handboek, objectief puntensysteem) of de dienstverlening van de VREG aan de leveranciers te verbeteren (webpagina's leveringsvergunningen actualiseren).

4.1. Concrete aanbevelingen

	Aanbeveling	Wetgevend initiatief nodig?	Timing?	Aanvraag	Opvolging
1	Timing aanvraagprocedure gelijk schakelen en inkorten	Ja		X	
2	Supplier of last resortregeling uitwerken	Ja			
3	Handboek vergunningen	Nee	2008-2009	X	X
4	Automatisering (incl.extranet)	Nee	2009	X	X
5	Inspectiebevoegdheid claimen	Ja			X
6	Bijkomende vragen (klachtensysteem, openbardienstverplichtingen, technische communicatie) opnemen in modelformulieren	Nee	2009	X	X
7	Jaarlijkse screening modelformulier opvolging en aanvraag	Nee	2009	X	X
8	Regeling niet-actieve vergunningen	Nee	2008		X
9	Webpagina's leveringsvergunningen en verplichtingen actualiseren	Nee	2008	X	X
10	Bij toekenning van de vergunning duidelijker wijzen op de verplichtingen, in tekst vergunning	Nee	2008	X	

	of in begeleidende brief				
11	Meer zaken zelf opvragen bij opvolging (RSZ, jaarrekening)	Nee	2009	X	X
12	Jaarlijkse open dag voor toelichting werkplan VREG, gekoppeld aan symposium (sprekers)	Nee	2009		
13	Belgisch verkoopskantoor verplichten in geval van levering aan huishoudelijke afnemers?	Ja		X	X
14	Financieel puntensysteem om aanvraag te objectiveren?	Nee	2009	X	X
15	Betere regeling rond leveringsvergunningen bij controlewijziging	Ja			X
16	Mogelijkheid administratieve boetes opleggen bij niet-naleving verplichtingen	Ja			X
17	Klachtenbehandeling door de VREG beter benutten voor regulering	Nee	2009		X
18	Intern systeem van knipperlichten opstarten	Nee	2009		X
19	Financieel onderzoek overlaten aan de netbeheerders?	Ja		X	X
20	Deelname van leveranciers aan settlement afdwingbaar maken	Ja		X	
21	Vergunningensysteem nauwer afstemmen op systemen van andere Belgische regulatoren	Ja		X	X

1) Timing aanvraagprocedure elektriciteit en gas gelijk schakelen en voor gas inkorten

De huidige besluiten stellen dat de VREG een aanvraag voor een leveringsvergunning elektriciteit moet beslissen binnen de drie maanden na ontvangst van de aanvraag. Voor aardgas is dit drie maanden na ontvangst van de volledige aanvraag dus 3 maanden na volledigverklaring van het aanvraagdossier wat veel later kan zijn. Dit is niet gemakkelijk om te communiceren, zeker niet in het geval van een gecombineerde aanvraag. Bovendien is het ook niet logisch. Het voorstel luidt om bij een volgende wetsaanpassing de termijnen gelijk te stellen en wel op twee maanden na ontvangst van de volledige aanvraag. Dit is dezelfde termijn als deze die in Nederland en het V.K. gehanteerd wordt. Litouwen en Ierland spreken eerder van een maand, maar dat lijkt te snel rekening houdend met andere prioriteiten, vakantieperiodes en andere onvoorziene omstandigheden die de planning kunnen omgooien. De periode voor de toets op volledigheid beslaat nu maximaal een maand. Daarna krijgt de aanvrager meestal ook een maand de tijd om de ontbrekende gegevens te bezorgen. De aanvrager krijgt dus een beslissing (positief of negatief) binnen de vier maanden. Voor elektriciteit is dit weliswaar langer dan de huidige drie maanden maar in het verleden raakte een dossier occasioneel niet afgerond binnen de drie maanden (omwille van ontbrekende gegevens) zodat een negatieve beslissing genomen werd waarna de aanvrager formeel een nieuwe aanvraag kon indienen, verwijzend naar de vorige.

2) Supplier of last resort (SOLR)-regeling uitwerken

Vooraf OFGEM stelt weinig eisen bij de aanvraag en laat de markt haar werk doen, maar voorziet wel een goede regeling bij falen van de markt. In Vlaanderen is de markt nog niet matuur genoeg om zo soepel te zijn, maar een goede regeling bij faillissement, intrekking vergunning of in geval een leverancier de markt verlaat is zeker nodig zodat de klanten niet in de kou staan. Het is vooral een kwestie van klaar te zijn zodat het vertrouwen in de markt niet verloren gaat als één van deze

situaties zich voordoet. In Nederland werd de SOLR-regeling volledig doorsproken en uitgetest met de sector. Dit is inderdaad wenselijk. De VREG heeft op dit vlak al heel wat voorbereidend werk gedaan.

3) Handboek vergunningen

Om kennis niet verloren te laten gaan, moeten de regels en gebruiken bij toekenning en opvolging van vergunningen grondig beschreven worden in een intern document. Dit kadert in het project Interne controle. Met dit project wordt eind 2008 gestart.

4) Automatisering

Gezien het eerder beperkte aantal nieuwe dossiers, is dit vooral zinvol voor de opvolging en minder voor de initiële aanvraag van de vergunning. Dit kan meegenomen worden in het project Extranet. Het extranet, dat een beveiligd deel is op de VREG website, heeft tot doel om als elektronisch loket te fungeren, waardoor marktpartijen die moeten rapporteren aan de VREG dit op de meest efficiënte manier kunnen doen. Het gebruik van elektronische formulieren is zowel voor de betrokken bedrijven als voor de VREG optimaal.

Mogelijkheden zijn een digitaal opvolgingsdossier waarbij het modelformulier on-line ingevuld wordt en pas kan doorgestuurd worden als alles ingevuld is. Hieruit kan dan een rapport gegenereerd worden (met aantal automatische berekeningen en ruimte voor commentaar dossierbehandelaar – soort workflow) voor de Directieraad. Dit zou sterk tijdsbesparend zijn (eventueel ook voor netbeheerders). Wijzigingen in dit jaarlijkse opvolgingsdossier, leiden dan wel steeds tot aanpassingen in het digitale formulier met bijhorende kosten.

Interessant zou ook zijn dat de contactgegevens, adres, enz via extranet up to date gehouden zouden worden door de leveranciers zelf op eigen verantwoordelijkheid. Nu krijgt de VREG soms een mail van iemand die beweert de nieuwe contactpersoon te zijn, zonder dat we dit checken. Via extranet zou dit dan enkel via een beveiligde toegang kunnen aangepast worden.

Informatie die ook voor kandidaat-leveranciers (of andere websitegebruikers) nuttig is, mag niet enkel op beveiligde site staan. Nadere uitwerking van het project rond het extranet is afhankelijk van de oefening rond IT-strategie die de VREG dit najaar uitvoert.

5) Inspectiebevoegdheid claimen

Alle andere regulatoren hebben inspectiebevoegdheid, zij het mits voorafgaande aankondiging. Ook de CWAPE gaat bij de leveranciers langs, voornamelijk om hun call centeractiviteiten te monitoren (meeluisteren met call centers) wat zeer nuttig is aangezien de kwaliteit daarvan nogal eens te wensen over laat. De VREG heeft geen inspectiebevoegdheid en moet dus bij onderzoeken (recent: onderzoek praktijken voorschotfacturen) voortgaan op wat de leveranciers beweren, zonder dit te kunnen controleren. Het zou niet de bedoeling zijn om systematisch elk jaar bij elke leverancier controles uit te voeren, wel om wanneer bepaalde klachten de VREG bereiken ter plaatse op onderzoek te kunnen gaan of een audit uit te (laten) voeren.

Deze inspectiebevoegdheid wordt al besproken in het ontwerp van energiedecreet (nl. artikel 3.1.4. en in de memorie van toelichting) en houdt in dat de VREG ter plaatse kan plaatse gaan bij een marktpartij om daar inspecties te kunnen uitvoeren, kopie te kunnen nemen van elk document, gegevensbestand en registratie en eveneens toegang heeft tot elk informaticasysteem zolang dit kadert in de uitoefening van de taken van de VREG.

6) Bijkomende vragen (klachtensysteem, openbardienstverplichtingen, technische communicatie, facturatiesysteem) opnemen in modelformulieren

Een aantal zaken zijn nuttig om weten voor de VREG, zowel bij de aanvraag als om jaarlijks op te volgen. Ze zouden dus best opgenomen worden in beide modelformulieren maar ook in de wetgeving. Momenteel kan de VREG zich wel baseren op het algemene artikel 7 §2 uit haar Oprichtingsdecreet waarin staat dat de VREG alle informatie mag opvragen die ze nodig heeft om haar taken uit te voeren. Doch artikel 21 van het Besluit op de leveringsvergunningen elektriciteit en artikel 48 van het Besluit op de leveringsvergunningen aardgas stelt dat de leveranciers

jaarlijks aan de VREG op een door de regulator te bepalen datum een verslag moet overmaken over de wijze waarop aan de voorwaarden van het besluit voldaan werd. Daarom zouden deze bijkomende aspecten best opgenomen worden in het besluit.

Artikel 17 §7 van het elektriciteitsdecreet bepaalt dat de Vlaamse regering na advies van de reguleringsinstantie de criteria bepaalt voor de toekenning, de wijziging en de intrekking van de leveringsvergunningen, die in ieder geval betrekking zullen hebben op:

- a) de technische en financiële capaciteit van de aanvrager;
- b) de professionele betrouwbaarheid van de aanvrager;
- c) de capaciteit van de aanvrager om aan de behoeften van zijn afnemers te voldoen;
- d) de openbaredienstverplichtingen, bedoeld in artikel 19, 2°;
- e) de beheersmatige en juridische onafhankelijkheid van de aanvrager ten opzichte van de netbeheerders. "

Deel d) werd nooit uitgewerkt in het besluit.

Interessante bijkomende zaken om bijkomend op te nemen zijn:

- Klachten:
 - o Aanvraag: De manier waarop ze een afdoend formeel klachtensysteem zullen organiseren. Dit kan kaderen in c) de capaciteit van de aanvrager om aan de behoeften van de afnemers te voldoen
 - o Opvolging: De vragen die hierbij aan de verschillende leveranciers worden gesteld kunnen onder meer het volgende inhouden: het aantal vragen en klachten die de leverancier heeft ontvangen, hoeveel personeelsleden zich bezig houden met de behandeling van deze vragen en klachten, welke acties er ondernomen worden naar aanleiding van de binnengekomen vragen en klachten, interne instructies omtrent de behandeling van vragen en klachten.
- Openbaredienstverplichtingen:
 - o Aanvraag: Een beschrijving van hoe de openbaredienstverplichtingen zullen geïmplementeerd worden.
 - o Opvolging: minder van toepassing, cijfers worden opgevolgd in kader van jaarlijks aan te leveren statistieken.
- Facturatiesysteem:
 - o Aanvraag: Hoe zal facturatiesysteem georganiseerd worden? Hoe zal de berekening van de voorschotten gebeuren?
 - o Opvolging: % eindfacturen met debet/creditsaldo, totale som debetsaldi/creditsaldi: nominatief en relatief ten opzichte van omzet
- Technische communicatie: Eventuele extra vragen kunnen toegevoegd worden na een onderzoek over dit onderwerp

Vraag is wel welke mogelijkheden de VREG heeft om op te treden indien in de aanvraag/opvolging geen afdoend antwoord op deze vragen gegeven wordt. Een mogelijke oplossing hiervoor zou zijn dat door een aanpassing van de wetgeving deze verplichtingen worden gekoppeld aan de leveringsvergunning en er naast de mogelijkheid tot intrekking van de leveringsvergunning de VREG ook beschikt over een andere sanctiemogelijkheid, nl. het opleggen van administratieve boetes (zie ook punt 16).

7) Jaarlijkse screening modelformulier aanvraag en opvolging

Bedoeling is om jaarlijks te bekijken of de gevraagde informatie relevant blijft. Uitgangspunt is dat de gevraagde informatie nuttig moet zijn en dat de VREG er verder ook iets mee doet. Eventueel kan in het formulier de opsplitsing gemaakt worden tussen nuttige informatie (verplicht in te vullen) en interessante informatie (vrijblijvend mee te geven, kan geen aanleiding geven tot weigering indien niet ingevuld).

8) Regeling niet-actieve vergunningen

De meeste regulatoren stoppen hier weinig tijd in en laten slapende vergunningen ongemoeid. Veel slapende vergunningen geven echter een vals idee over de concurrentie en geven bovendien extra werk aan zowel de leverancier (administratieve verplichtingen) als aan de regulator. Daarom

zouden jaarlijks de leveranciers met een vergunning van >1 jaar oud zonder afnemers aangeschreven kunnen worden met de vraag wat hun toekomstplannen zijn en of ze hun vergunning willen aanhouden. Dit zou gelijktijdig kunnen gebeuren met de jaarlijkse opvolging: vermelding in brief dat ze geen opvolgingsdossier moeten indienen als ze de vergunning teruggeven voor 31 mei, datum waarop het opvolgingsdossier moet ingediend worden. Dit vormt een prikkel om niet-actieve vergunningen in te leveren.

De meeste leveranciers die nog niet actief zijn, geven aan klaar te willen staan om te kunnen inspelen op opportuniteiten die zich voordoen. Alternatief zou zijn om een vergoeding te vragen voor de administratieve werklast van niet-actieve vergunningen, die immers geen toegevoegde waarde leveren aan de vrije energiemarkt.

9) Webpagina leveringsvergunningen actualiseren:

- a. informatie over de logische volgorde van de volgende verplichtingen toevoegen: contract met evenwichtsverantwoordelijke of shipper; leveringsvergunning; toegangscontract met DNB.
- b. informatie over uitzonderlijke leveringssituaties toevoegen (na afloop consultatie verkoop uit decentrale productie)
- c. Engelse en Franse pagina's uitbreiden (zie CWaPe); dit in overeenstemming met taalwetgeving

10) Bij toekenning van de vergunning duidelijker wijzen op de verplichtingen in begeleidende brief

Een verwijzing naar de website en sanctiemogelijkheden kan volstaan. Hierbij moet ook duidelijk zijn welke extra verplichtingen een leverancier heeft wanneer hij levert aan huishoudelijke afnemers.

11) Meer zaken zelf opvragen bij opvolging (RSZ checken, jaarrekening)

Dit leidt tot administratieve lastenverlaging en kan de leverancier ontlasten maar betekent automatisch meer werk voor de VREG. Bovendien kan dit niet voor buitenlandse bedrijven. In het modelformulier kan gesteld worden dat de VREG bepaalde documenten zelf opvraagt wanneer de leverancier een Belgisch bedrijf is. De VREG zoekt uit welke documenten met zekerheid zelf opgevraagd kunnen worden. Voor de jaarrekening/jaarverslag mag de leverancier verwijzen naar een digitale versie op zijn website en hoeft hij geen gedrukte versie te bezorgen.

12) Jaarlijkse open dag voor toelichting werkplan VREG, gekoppeld aan symposium (sprekers)

Naar het voorbeeld van de Ierse regulator werd door de directieraad op vijf augustus beslist 2008 om jaarlijks het ondernemingsplan voor te stellen op een (halve) studiedag, wat de kans biedt om reacties te sprokkelen en verwachtingen in te schatten. Dit is een manier om jaarlijks een aantal mensen samen te brengen. Het is een goed initiatief om jaarlijks transparant over onze werking te communiceren en om de banden aan het begin van het jaar even aan te halen.

13) Belgisch verkoopskantoor verplichten in geval van levering aan huishoudelijke afnemers?

In het geval de leverancier huishoudelijke afnemers wil beleveren, moet er minstens een verkoopskantoor in België zijn dat de afnemers in hun eigen taal te woord kan staan, met een Belgisch adres en normaal telefoonnummer. Het mag de klanten niet afschrikken om contract op te nemen. Hiermee worden ook hoge kosten om contact op te nemen vermeden. Tot op heden hebben alle leveranciers aan huishoudelijke klanten dit vrijwillig gedaan omdat ze ook beseffen dat dit klantvriendelijk is.

14) Puntensysteem om aanvraag te objectiveren?

De VREG zal onderzoeken of een intern puntensysteem een handig hulpmiddel kan zijn. Maar elke aanvraag wordt afzonderlijk beoordeeld en dit hulpmiddel mag dus niet te rigide opgevat worden.

15) Betere regeling rond leveringsvergunningen bij controlewijziging

Momenteel is in de besluiten met betrekking tot de levering van elektriciteit en gas ingeschreven dat de VREG na melding van de leverancier van een controlewijziging kan overgaan tot het behoud of hernieuwing van een leveringsvergunning. Deze hernieuwing van een leveringsvergunning brengt zowel voor de betrokken leverancier als de VREG evenveel werk met zich mee als een nieuwe aanvraag (dezelfde zaken moeten onderzocht worden). Daarom lijkt het de VREG beter om de mogelijkheid tot hernieuwing van een leveringsvergunning te schrappen aangezien het voor de leveranciers niet altijd duidelijk is welke documenten moeten ingediend worden. Door de schrapping zou dan in plaats van een hernieuwing van een leveringsvergunning, na een nieuwe aanvraag, een nieuwe leveringsvergunning toegekend worden.

16) Mogelijkheid tot opleggen administratieve boetes bij het niet naleven van de verplichtingen

Bij de jaarlijkse opvolging van de leveranciers wordt de VREG geconfronteerd met (inactieve) leveranciers die niet of laattijdig hun opvolgingsdossier indienen. Momenteel beschikt de VREG echter enkel over de mogelijkheid om de leveringsvergunning in te trekken als de gegevens niet worden afgeleverd. In sommige gevallen is de intrekking van een leveringsvergunning echter disproportioneel maar zou de VREG toch over een sanctiemiddel moeten beschikken, zoals bijvoorbeeld bij een opvolging die op regelmatige wijze laattijdig ingediend wordt. De mogelijkheid tot het opleggen van een administratieve boete, na het doorlopen van een procedure waarbij de leverancier verschillende malen aangemaand wordt om toch te voldoen aan de verplichtingen en waarbij deze gehoord wordt, is een oplossing voor deze situaties zodat de vergunninghouder op deze manier kan aangemaand worden om (tijdig) te voldoen aan de verplichtingen opgelegd in de Vlaamse energiewetgeving.

Deze aanbeveling is al opgenomen als een algemene mogelijkheid tot het opleggen van administratieve boetes in het ontwerp van energiedecreet.

17) Klachtenbehandeling door de VREG beter benutten voor regulering

Momenteel wordt er nog te weinig gebruik gemaakt van de klachten als indicatoren waar het bij een leverancier misloopt. Door een systeem van knipperlichten uit te bouwen kan men bijvoorbeeld het aantal klachten per leverancier of klachten over een bepaald onderwerp die veel voorkomen bij een bepaalde leverancier nagaan. Op basis hiervan zou er een gesprek gehouden kunnen worden met de betrokken leverancier waarbij wordt nagegaan wat er misloopt en eventueel deze leverancier kan aangemaand worden om binnen een bepaalde termijn acties tot verbetering te ondernemen.

18) Intern systeem van knipperlichten opstarten

De VREG ontvangt naast klachten informatie via diverse kanalen. Deze informatie zou moeten gekanaliseerd worden zodat knipperlichten boven komen waarop de VREG kan reageren. Dit moet verder onderzocht worden.

19) Financieel onderzoek overlaten aan de netbeheerders?

Nadat een leverancier een vergunning heeft, moet hij ook toegangscontracten ondertekenen met de netbeheerders op wiens net ze willen leveren. De netbeheerders hanteren hiervoor strenge financiële eisen omdat de leverancier, anders dan ten opzichte van de VREG, financiële verplichtingen heeft ten aanzien van de netbeheerders. De vraag is of het daarom nuttig is dat de VREG voorafgaand ook een financieel onderzoek doet. In geval dit afgeschaft zou worden, is het voor de VREG nog belangrijker dat de netbeheerders dit onderzoek op niet-discriminatoire wijze voeren. Deze optie wordt verder bestudeerd.

19) Deelname van leveranciers aan settlement afdwingbaar maken

Momenteel nemen leveranciers op vrijwillige basis deel aan het proces van financiële settlement. Er moet nagegaan worden hoe deze deelname afdwingbaar kan gemaakt worden.

20) Vergunningensysteem nauwer afstemmen op systemen van andere Belgische regulatoren

Zowel in Ierland als in Litouwen werd bekeken in hoeverre het vergunningensysteem kan afgestemd worden op het systeem van de buurlanden. In beide gevallen heeft dit geleid tot aanpassingen, zij het dat elk land wel eigen vergunningen uitreikt. Ook de VREG heeft in het verleden, in het kader van de werkgroep informatieverlening van het regulatorenoverleg, gevraagd om deze oefening te doen. De oefening bleef echter beperkt tot inventarisatie van de verplichtingen. Deze oefening kan, mits ook bij de andere regulatoren deze behoefte leeft, verder gezet worden.

4.2. Voorstellen die niet weerhouden werden

1) Meerdere types vergunning?

In het V.K., Ierland, Litouwen en in Wallonië zijn er wel meerdere vergunningstypes.

Volgens type van afnemer

In Nederland is geen vergunning vereist voor levering aan grote afnemers. Los van de wettelijke context, lijkt dit voor Vlaanderen minder wenselijk:

Gebrek aan maturiteit van de markt maakt dat controle via vergunning nodig blijft;

Voor levering aan grote afnemers via transmissienet is nu ook een vergunning van de CREG nodig.

OFGEM maakt in de vergunning een verschil tussen levering aan huishoudelijke en niet-huishoudelijke afnemers. Dit is nuttig in een systeem met standard license conditions, zodat je dan gemakkelijk kan aangeven aan welke set van voorwaarden voldaan moet zijn in functie van het soort vergunning. Behalve dat dit nuttige informatie is voor de afnemer, is er misschien verder weinig meerwaarde.

Geografisch

OFGEM kan in de vergunning een beperking tot bepaalde geografische gebieden aangeven. Gezien de "grootte" van Vlaanderen lijkt dit niet nuttig.

Volgens grootte van klantensegment: CWAPE. De CWAPE heeft al twee 'beperkte' vergunningen uitgereikt voor elektriciteit, nog geen voor gas. De CWAPE krijgt hier weinig aanvragen voor maar vindt het toch nuttig omdat kleine leveranciers niet de technische, administratieve en financiële capaciteiten hebben om een 'algemene' leveringsvergunning te verkrijgen. Volgens hen zijn de verplichtingen ook veel lichter.

Volgens aard leverancier: Publieke versus commerciële leverancier. In Vlaanderen wordt de rol van 'publieke' leverancier deels gespeeld door de netbeheerders, deels door de standaardleverancier.

Volgens oorsprong geleverde elektriciteit: Dit is het geval in Ierland. Doch omdat de vereisten niet zoveel verschillen tussen de verschillende types, neigt men meer terug naar één type vergunning.

2) Vergunning koppelen aan lijst met voorwaarden cfr. OFGEM, CER)?

De standaard leveringsvoorwaarden van OFGEM bevatten een aantal verplichtingen die nu in Vlaanderen op andere manieren afgedekt worden: via wetgeving, gedragscode, technisch reglement distributie, Of dit beter via standaardleveringsvoorwaarden zou kunnen afgedekt worden is deels een juridische vraag. De voor- en nadelen van dit systeem zijn:

Voordelen

- Vormt een overzichtelijk geheel van de verplichtingen voor de (kandidaat-)leverancier
- Laat mogelijk toe om minder vragen te stellen tijdens de vergunningsprocedure
- Vergunning meer gebruiken als reguleringsinstrument: flexibele methode om verplichtingen te kunnen aanpassen en up-to-date houden

Nadelen

- Gelijkaardige zware consultatieoefeningen als bij OFGEM nodig om de standaard leveringsvoorwaarden te kunnen aanpassen, en zal het toch nog altijd nodig zijn om

wetgeving aan te passen. Verplichtingen aanpassen via een aanpassing van TRD lijkt even (weinig) flexibel te zijn.

- Extra werk indien bepaalde wettelijke of andere verplichtingen aangepast worden, dan zal dit in het systeem en de documentatie van vergunningen ook moeten aangepast worden door de regulator
- Aangezien de Standaardleveringsvoorwaarden ook aangepast kunnen worden per leverancier (aangepaste standaardleveringsvoorwaarden, standaardleveringsvoorwaarden die op een bepaalde leverancier niet van toepassing zijn) mogelijk minder transparant voor afnemers en andere marktpartijen

3) Leveringsplicht?

Wat met afnemers die geen leverancier vinden? Deze komen terecht bij de netbeheerder, al dan niet in diens functie als sociale leverancier. Moet hier zowel voor huishoudelijke als voor professionele afnemers ook geen recht op levering geboden worden. De VREG meent dat de sociale openbare dienstverplichtingen hier afdoende bescherming bieden.

4) Tekst vergunning aanpasbaar maken zodat voorwaarden of voorschriften toegevoegd kunnen worden aan de vergunning (cfr. Energiekamer, bv. nieuwe leverancier onder verscherpt toezicht houden)

De VREG hanteert een standaard tekst. In de tekst wordt alleen verwezen naar de verplichting om jaarlijks een opvolgingsdossier in te dienen. In het verleden werd soms in de begeleidende brief toegevoegd dat de leverancier per kwartaal financiële gegevens moest bezorgen, maar dit werd in het verleden niet altijd systematisch opgevolgd.

5) Directe lijn en privénet

De VREG heeft rond dit onderwerp momenteel een ontwerpmededeling 'Verplichtingen bij de verkoop of levering in het Vlaams Gewest van ter plaatse uit hernieuwbare energiebronnen of kwalitatieve warmtekrachtkoppeling opgewekte elektriciteit' op haar website geplaatst ter consultatie:

http://www.vreg.be/nl/03_algemeen/06_consultatie/02_afgesloten/11_verkoop%20en%20levering%20van%20decentrale%20electriciteit.asp.

Het hangt ondermeer van de reacties op deze consultatie af welke acties zullen ondernomen worden.

6) Thematische aanpak jaarlijkse opvolging

Een mogelijk onderwerp voor de technische opvolging zou de opvolging van communicatie via UMIG kunnen zijn. Het is misschien logischer dit via een eenmalige bevraging te doen, eerder dan de jaarlijkse opvolging hiervoor aan te passen?

7) Schandpaalprocedure

Kunnen we net als de Energiekamer een schandpaalprocedure starten om leveranciers aan te zetten tot een meer kwaliteitsvolle dienstverlening? Het gevaar bestaat dat de standaardleveranciers hier positiever uitkomen gezien hun klanten zich passiever opstellen terwijl de klanten van nieuwe leveranciers, die actiever zijn, hun rekeningen waarschijnlijk beter controleren eerder klacht zullen neerleggen.

8) Vergunningen beperken in duurtijd

Het V.K. en Ierland hanteren vergunningen van bepaalde duur doch de opzegtermijn is zo lang (25j en 15j) dat de vergunning in de praktijk quasi eeuwigdurend is. Wallonië heeft de duurtijd van de vergunning wel beperkt tot 10 jaar. De VREG ziet hier niet echt het voordeel van in omdat de leveranciers toch jaarlijks opgevolgd worden.

9) Aanvragen al publiek maken

In de verschillende landen die de VREG heeft bezocht wordt de aanvraag van een leveringsvergunning openbaar gemaakt. In het verleden werd de VREG al verzocht om een

aanvraag niet openbaar te maken. Bovendien zou de openbaarmaking neerkomen op actieve openbaarheid van bestuur. Actieve openbaarheid van bestuur bevat normaal echter enkel informatie over het beleid, regelgeving en dienstverlening van de betrokken instantie. Het vrijgeven van informatie over kandidaat-leveranciers behoort hier dus niet toe.

Dit betekent niet dat de VREG, indien er een aanvraag tot inzage van wie de kandidaat-leveranciers zijn, deze aanvraag niet zal onderzoeken en indien mogelijk de gegevens ter beschikking zal stellen aan de aanvrager (passieve openbaarheid).

10) Leveringsvergunning en opvolging blijven gratis

De VREG ontvangt jaarlijks een dotatie van de Vlaamse overheid en moet dus geen beroep op de sector om haar werkingskosten te bekostigen. Hoewel het vragen van een vergoeding mogelijks het aantal inactieve leveringsvergunningen zou terugdringen kan dit ook extra werk opleveren met invorderen van deze bedragen.

Bovendien is de VREG van oordeel dat de mogelijkheid tot het opleggen van administratieve boetes ingeval de leverancier niet voldoet aan de opgelegde verplichtingen of zijn dossier niet (tijdig) indient een beter effect zal hebben op de leveranciers.